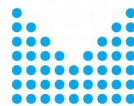

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Finanční hospodaření obce a jeho přezkoumávání

Praktický průvodce a rádce úředníka

Zpracováno v rámci projektu

„Implementační jednotka Strategického rámce rozvoje
veřejné správy České republiky pro období 2014 – 2020“,
reg. č. CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0000125

Ministerstvo vnitra České republiky

Praha, 2019 (2. verze z dubna 2020)

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Zpracováno v rámci projektu „Implementační jednotka Strategického rámce rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014 – 2020“, reg. č. CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0000125. Projekt je spolufinancován z prostředků Evropské unie, Evropského sociálního fondu.

Vydalo Ministerstvo vnitra v roce 2019.

OBSAH

1. Průvodce a rádce úředníka pravidly rozpočtové odpovědnosti v podmínkách ÚSC (6)

1.1 Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti (7)

2. Průvodce a rádce úředníka Rozpočtovým procesem v podmínkách ÚSC (15)

2.1 Rozpočtový proces (16)

2.2 Střednědobý výhled rozpočtu (19)

2.3 Rozpočet (22)

2.4 Pravidla rozpočtového provizoria (27)

2.5 rozpočtová opatření (29)

2.6 Hospodaření podle rozpočtu, jeho plnění a kontrola (32)

2.7 Závěrečný účet (33)

3. Průvodce a rádce úředníka Přezkoumáním hospodaření v podmínkách ÚSC s odkazem na nejčastější pochybení zjištěná při přezkumu (35)

3.1 Obecná charakteristika přezkoumávání hospodaření ÚSC (36)

3.2 Přezkoumávání hospodaření ÚSC v otázkách a odpovědích (37)

3.3 Odpovědi na často kladené otázky k zákonu č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření (45)

3.4 Příklady z praxe nejčastější pochybení zjištěná krajskými úřady při přezkumu hospodaření obcí za rok 2017 (49)

3.5 Nejčastější oblasti, kde dochází k chybám a nedostatkům zjištěným při přezkoumání hospodaření ÚSC za rok 2017 vykonaných krajskými úřady a Magistrátem hl. m. Prahy na území ČR dle zpráv zaslaných KÚ Ministerstvu financí (52)

ÚVOD

Tato studijní příručka s názvem „*Praktický průvodce a rádce úředníka na úseku finančního hospodaření územních samosprávných celků a jeho přezkumu*“ je určena úředníkům územních samosprávných celků (dále jen ÚSC) v rámci průběžného vzdělávání dle zákona č. 312/2002 Sb., se zaměřením na podstatné legislativní změny v této oblasti, nejčastější pochybení a příklady z praxe.

Cílem je, aby tato příručka byla pro úředníky užitečnou pomůckou k výkonu správní činnosti na úseku finančního hospodaření a jeho přezkumu. Aby se úředník zorientoval prostřednictvím **praktických rad a příkladů z praxe** formou otázek a odpovědí **v základních otázkách finančního hospodaření a přezkumu**, osvojil si aktuální legislativu a získal tak zkušenosti a znalosti, jak se vyvarovat nejčastějších pochybení, přestupků a sankcí v této oblasti.

**PRŮVODCE A RÁDCE
ÚŘEDNÍKA
PRAVIDLY ROZPOČTOVÉ
ODPOVĚDNOSTI
V PODMÍNKÁCH ÚSC**

01

PRAVIDLA ROZPOČTOVÉ ODPOVĚDNOSTI VEŘEJNÝCH INSTITUCÍ UPRAVUJE ZÁKON Č. 23/2017 SB., O PRAVIDLECH ROZPOČTOVÉ ODPOVĚDNOSTI

Cílem přijetí zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti bylo poskytnout dostatečný prostor pro rozhodování v oblasti fiskální politiky a zajistit dodržení mezinárodních závazků.

Pravidla rozpočtové odpovědnosti měla přispět ke zlepšení hospodaření sektoru veřejných institucí v ČR, kdy je tento sektor definován v souladu s evropským systémem. Veřejné instituce jsou zapsány v registru ekonomických subjektů vedeném a spravovaném Českým statistickým úřadem (dále jen ČSÚ) jako jednotka tohoto sektoru národního hospodářství (sektor vládních institucí).

Stát a ÚSC dle tohoto zákona dbají o zdravé a udržitelné veřejné finance, přičemž vhodně podporují hospodářský a společenský rozvoj, zaměstnanost a mezigenerační soudržnost. Při výkonu své činnosti dodržují stát, ÚSC a další veřejné instituce pravidla transparentnosti, účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti nakládání s veřejnými financemi a dbají o takový vývoj dluhu sektoru veřejných institucí, který nenarušuje dlouhodobě udržitelný stav veřejných financí.

Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti

Co nového přinesl zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, pro územní samosprávné celky?

Zásadní změny:

Před účinností zákona č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, nebyla stanovena ani doporučena pro ÚSC **výše možného zadlužení**. Záměrem přijetí zákona bylo vést ÚSC k tomu, aby byly schopny splácet své dluhové závazky.

Přijatý zákon však ÚSC nelimituje ohledně výše jejich dluhů. Zákon pouze stanovuje, že pokud dluh přesahuje zákonem stanovený limit (**60 % průměru příjmů za uplynulé 4 roky**), samosprávný celek by se měl chovat zodpovědně.

Zároveň platí, že i při překročení stanoveného limitu dluhu si může ÚSC vzít další úvěr, ovšem za podmínky, že své dluhy bude v následujících letech splácet. Výše povinné minimální splátky dluhu je nastavena hluboko pod úroveň běžných úvěrových podmínek vyžadovaných bankovními institucemi.

Zákon neobsahuje (na rozdíl od některých jiných členských států EU, např. jako na sousedním Slovensku) pro ÚSC **žádné sankce**. Žádné peněžní prostředky nejsou ÚSC v případě jeho nadměrného zadlužení odebrány. Pouze jejich část (část podílu na výnosu daní) je vyčleněna na splátku jeho vlastního dluhu.

Zákon o pravidlech rozpočtové odpovědnosti dále **vymezuje nové pojmy**: sektor veřejných institucí; výdajové pravidlo pro stát; dluhovou brzdu; fiskální pravidlo pro ÚSC; povinnost veřejných institucí sestavit rozpočet a střednědobý výhled; pravidla pro zveřejňování dokumentů a zřízení národní rozpočtové rady.

Mezi veřejné instituce se řadí:

- stát,
- organizační složka státu,
- státní příspěvková organizace,
- Státní fond,
- zdravotní pojišťovna,
- Regionální rada regionu soudržnosti,
- územní samosprávný celek,

- dobrovolný svazek obcí,
- příspěvková organizace zřízená územním samosprávným celkem, dobrovolným svazkem obcí, nebo městskou částí hlavního města Prahy,
- právnická osoba, jejímž zakladatelem nebo zřizovatelem je veřejná instituce.

Veřejné instituce **mají klíčové povinnosti**: dle § 4 a 5 zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti **sestavují rozpočet a střednědobý výhled včetně povinnosti zveřejňování**. Upozornujeme ale, že tuto novou klíčovou povinnost nemají: územní samosprávný celek, dobrovolný svazek obcí a Regionální rada regionu soudržnosti (dále jen „RRRS“).

Tato povinnost je pro ně (tj. ÚSC a DSO) ovšem stanovena v zákoně č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů od nabytí jeho účinnosti a pro RRRS od 1. července 2006.

Rozpočtem veřejné instituce je plán, jímž se řídí financování činnosti veřejné instituce. Rozpočet obsahuje plán příjmů a výdajů a vzniklého salda nebo plán výnosů a nákladů (podrobně viz kapitola rozpočtový proces).

Střednědobým výhledem rozpočtu veřejné instituce je plán příjmů a výdajů nebo plán výnosů a nákladů na každý z rozpočtových roků, na který je střednědobý výhled rozpočtu sestavován (podrobně viz kapitola rozpočtový proces).

Veřejná instituce sestavuje návrh rozpočtu na rozpočtový rok a střednědobý výhled rozpočtu na nejméně 2 další následující rozpočtové roky, při tom zohledňuje veškeré hospodářské skutečnosti, včetně své ekonomické a finanční situace.

Seznam institucí zařazených do sektoru veřejných institucí je zveřejněn na stránkách Ministerstva financí: <http://www.mfcr.cz/>, v případě, že by bylo zařazení konkrétního subjektu do sektoru veřejných institucí sporné, je nutno obrátit se na ČSÚ, který o zařazení rozhodne.

Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti

Jaké jsou 3 základní pilíře pravidel rozpočtové odpovědnosti dle zákona č. 23/2017 Sb.?

1) Výdajové pravidlo (§ 10 odst. 4)

Ministerstvo financí stanovuje částku celkových výdajů sektoru veřejných institucí dle § 10 zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti.

2) Pravidlo dluhové brzdy (§ 14)

Pravidlo dluhové brzdy se aktivuje, když dluh veřejných institucí je větší než 55 % nominálního HDP a uplatní se od prvního dne druhého kalendářního měsíce po dni vyhlášení Ministerstvem financí ČR.

Co znamená pro ÚSC a jeho příspěvkové organizace, když se uplatní opatření podle zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, pravidlo dluhové brzdy?

Pravidlo dluhové brzdy při dosažení výše dluhu veřejných institucí nejméně 55 % nominálního hrubého domácího produktu pro ÚSC znamená, že v případě sestavení a schválení rozpočtu:

musí ÚSC v tomto případě schválit **rozpočet** na další rozpočtový rok jako **vyrovnaný nebo přebytkový**. **Schodkový rozpočet** jen za podmínek § 4 odst. 6 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, že schodek bude možno uhradit finančními prostředky z minulých let nebo návratnou finanční výpomocí.

Smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem, nebo příjmem z prodeje komunálních dluhopisů ÚSC je možno uhradit pouze schodek vzniklý z důvodu předfinancování projektů spolufinancovaných z rozpočtu Evropské unie.

Na tuto úpravu dále navazuje i úprava rozpočtového provizoria.

Dluhová brzda – v případě, že ÚSC neschválí rozpočet, ale pravidla rozpočtového provizoria, tak při uplatnění opatření podle zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti – **dluhové brzdy** v souladu s § 13 odst. 4 zákona č. 250/2000 Sb., nesmí měsíční výdaje ÚSC stanovené v pravidlech rozpočtového provizoria překročit jednu dvanáctinu výdajů rozpočtu schváleného pro předchozí rozpočtový rok.

Vyšší výdaje lze stanovit pouze v případě, že jejich zvýšení přímo souvisí se zvýšením financování výdajů stanovených jiným zákonem nebo v případě výdajů z důvodu předfinancování projektů spolufinancovaných z rozpočtu Evropské unie.

Příspěvkové organizace ÚSC nesmí v případě opatření podle zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti – dluhové brzdy zřizovat nové závazky ze smluv s výjimkou závazků projektů spolufinancovaných z rozpočtů Evropské unie nebo závazků nezbytných k plnění rozhodnutí soudu nebo orgánů státní moci vedoucích k navýšení dluhu sektoru veřejných institucí na dobu delší než jeden rok.

Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti

Kdy se opatření podle § 14 zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti – dluhové brzdy neuplatní?

V případě významného zhoršení ekonomického vývoje po dobu 24 měsíců, v případě nouzového stavu, stavu ohrožení státu, válečného stavu, po dobu mimořádných opatření vyhlášených vládou ke zvýšení obranyschopnosti státu v případě zhoršování bezpečnostní situace státu atd.

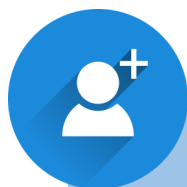
3) Fiskální pravidlo (§17)

ÚSC hospodaří tak, aby výše zadlužení nepřesáhla 60 % průměru příjmů územního samosprávného celku za poslední 4 rozpočtové roky. Překročil-li zadlužení ÚSC uvedenou hodnotu, vzniká povinnost v následujícím kalendářním roce snížit zadlužení alespoň o 5 % z rozdílu mezi aktuální výší dluhu a 60 % průměru jeho příjmů za poslední 4 rozpočtové roky. Pokud územní samosprávný celek nesníží dluh o povinné minimum, stát dočasně pozastaví převod jeho podílu na výnosu daní (DPH nebo DPPO) ve výši 5 % z rozdílu mezi výší dluhu ÚSC a 60 % průměru jeho příjmů za poslední 4 roky. Zrušení pozastavení pak může být provedeno na žádost územního samosprávného celku, v případě, že by měl být výdaj použit na úhradu dluhu, nebo z moci úřední, pokud dojde k poklesu dluhu pod 60 % průměru jeho příjmů za poslední 4 roky. Přičemž platí, že dluh ÚSC může překročit 60 %; ÚSC má pouze povinnost tento dluh postupně splácet.

Fiskální pravidlo neobsahuje sankce. ÚSC vždy dostane své daňové příjmy, ovšem někdy pouze na úhradu předchozího dluhu. **Fiskální pravidlo vede ÚSC k tomu, aby své dluhy postupně splácely, nikoliv kumulovaly.** ÚSC o žádné prostředky z rozpočtového určení daní nepřichází, případné zadržování části sdílených daní je vždy dočasné a prostředky jsou vždy použity na úhradu dluhu ÚSC.

Číselné fiskální pravidlo (§17) platí pouze pro ÚSC.

Plnění pravidla se posuzuje vůči dluhu předchozího roku; pokud si tedy ÚSC vzal úvěr například v roce 2017 a zároveň dluh převyšuje 60 %, musel tento dluh snížit alespoň o 5 % z rozdílu mezi výší dluhu k 31. 12. 2017 a 60 % průměru příjmů za roky 2014 – 2017, do 31. 12. 2018. K případnému zadržování části daňových příjmů bude přistoupeno teprve v roce 2019.

Z praxe

Obec měla v posledních 4 letech (2014, 2015, 2016, 2017) průměrný roční příjem 100 milionů Kč. Dluh nesmí přesáhnout 60 % což je 60 milionů Kč. Obec investuje, protože staví čistírnu odpadních vod a kanalizaci, její závazky činí 70 milionů Kč. Fiskální pravidlo překročila o 10 milionů Kč. V následujícím roce proto musí snížit svůj dluh o 5 % z 10 milionů, což je 500 tis. Kč.

Obec měla snížit svůj dluh o 500 tis. Kč/rok, což nezvládla. Takže daňové příjmy budou omezeny o stejnou částku.

Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti

Jak jsou definovány dle fiskálního pravidla příjmy a dluh?

Příjmy ÚSC dle § 17 odst. 4 dle zákona č. 23/2017 Sb. je souhrn všech peněžitých plnění do rozpočtu v průběhu rozpočtového roku, po konsolidaci dle vyhlášky č. 5/2014 Sb. Příjem je souhrn daňových příjmů, nedaňových příjmů, kapitálových příjmů a přijatých dotací po konsolidaci.

Dluh ÚSC dle § 17 odst. 5 zákona č. 23/2017 Sb. je vymezen jako hodnota nesplacených závazků z vydaných dluhopisů, přijatých úvěrů, zápůjček a návratných finančních výpomocí, realizací za plnění ze záruk, vystavených směnek.

Jak stanovíme konsolidovaný příjem?

Jako součet daňových příjmů, nedaňových příjmů, kapitálových příjmů a přijatých dotací po vyloučení převodů uvnitř organizace.

V nekonsolidovaném rozpočtu ÚSC jsou přesuny zahrnuty mezi příjmy a výdaji, ač se o reálné příjmy a výdaje ÚSC nejedná.

Výše příjmů vykazovaná v konsolidovaném rozpočtu tak bývá nižší než v nekonsolidovaném.

Z praxe

Konkrétně se do hodnoty dluhu budou započítávat stavy na syntetických účtech dle vyhlášky č. 410/2009 Sb.: č. 281, 282, 283, 289, 322, 326, 362, 451, 452, 453, 456 a 457. Překročí-li dluh ÚSC k rozvahovému dni 60 % průměru jeho příjmů za poslední 4 rozpočtové roky, ÚSC je povinen jej v následujícím kalendářním roce snížit nejméně o 5 % rozdílu mezi vyšší svého dluhu a 60 % průměru svých příjmů za poslední 4 rozpočtové roky.

Může si vzít ÚSC i v případě, že překročí výše dluhu a příjmů za poslední 4 rozpočtové roky 60 %, úvěr na investice, nehrozí v tomto případě sankce?

Ano, ÚSC si může vzít úvěr na investice, měl by ale zvážit, jak je investice potřebná, zda je schopen dlouhodobě splácet. O zadržené daňové příjmy nepříjde, tyto daňové příjmy jsou pouze zadrženy nebo použity na splácení dluhu, ale za porušení fiskálního pravidla dle současné legislativy nehrozí ÚSC sankce.

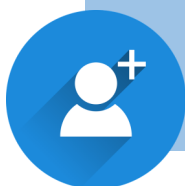

Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti

Z praxe

Postup starosty Obce X – výše dluhu Obce X činí 200 %, ale tento dluh bude splácet. Obec byla nucena zakoupit byty od podnikatele, které byly ve špatném stavu, byty musela zrekonstruovat a zadlužit se. Přidělováním bytů získává obec mladé rodiny, pro které realizuje další služby a aktivity. Rodiny se přihlašují k trvalému pobytu a tím získává obec finanční prostředky do svého rozpočtu, aby mohla do budoucna splácet. Zároveň se tímto zvyšuje kvalita života v obci a obec žije.

Tento příklad, ačkoliv dluh činí 200 %, je příkladem dobré praxe. Není problém, když výše dluhu překročí 60 % průměru příjmů za poslední 4 roky, je důležité, že obec je schopna dluh splácet a finanční prostředky byly použity na rozvoj obce a ke zvýšení kvality života obyvatel v obci.

DOPORUČENÍ:

ÚSC si může ověřit dluh v % na <http://monitor.statnipokladna.cz/> na profilu ÚSC v aplikaci kalkulačka dluhové odpovědnost.

Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti

K jakým změnám v legislativě došlo v souvislosti s přijetím zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti?

S přijetím zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti došlo k přijetí změnového zákona č. 24/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím právní úpravy rozpočtové odpovědnosti, např.:

- zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní (RUD),
- zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů,
- zákona č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření ÚSC a DSO 2019.

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní ÚSC a některým státním fondům

Zákon upravuje rozpočtové určení daně z přidané hodnoty, daní spotřebních, daní z příjmů, daně z nemovitých věcí a daně silniční.

Co přinesla novela zákona o RUD a které daňové příjmy mohou být předmětem pozastavení?

Novela zákona o RUD přinesla nová ustanovení, která v případě nedodržení fiskálního pravidla dle § 17 upravují proces pozastavení převodu podílu na výnosu daní a to překročili-li dluh ÚSC k rozvahovému dni 60 % průměru jeho příjmů za poslední 4 rozpočtové roky, ÚSC v následujícím kalendářním roce nesníží nejméně o 5 % rozdíl mezi výší svého dluhu a 60 % průměru svých příjmů za poslední 4 rozpočtové roky.

Předmětem pozastavení je podíl ÚSC na výnosu daně z přidané hodnoty (DPH) a výnosu daně z příjmu právnických osob (DPPO) s výjimkou DPPO, jejímž poplatníkem je ÚSC.

Z jakých důvodů může dojít ke zrušení pozastavení převodu podílu na výnosu daní?

Z moci úřední, přestane-li dluh ÚSC převyšovat zákonem stanovenou hodnotu, což je 60 % průměrů příjmů za poslední 4 roky.

Na žádost ÚSC, v případě že ÚSC chce, a to na splácení nebo snížení svého vzniklého dluhu do konce roku, v němž dluh ÚSC poprvé překročil zákonem stanovený limit, který trvá.

Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti

K jakým změnám v legislativě došlo v souvislosti s přijetím zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti?

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Novela zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, přinesla **následující změny:**

- nahrazení pojmu „rozpočtový výhled rozpočtu“ pojmem „střednědobý výhled rozpočtu“,
- rozšíření povinnosti zveřejňování,
- pravidlo pro sestavování rozpočtu v případě uplatnění opatření podle zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti (dluhové brzdy),
- určení stropu pro výdaje stanovené v pravidlech rozpočtového provizoria při uplatnění opatření podle zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti (dluhové brzdy),
- nové skutkové podstaty přestupků (dříve správních deliktů) v návaznosti na rozšíření povinnosti zveřejňování,
- povinnost příspěvkové organizace sestavovat rozpočet (plán výnosů a nákladů) a střednědobý výhled rozpočtu a zároveň povinnost zřizovatele schválit rozpočet a střednědobý výhled rozpočtu jím zřízené příspěvkové organizace.

Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření ÚSC a DSO

Povinnou náležitostí zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření ÚSC v souladu se zákonem o pravidlech rozpočtové odpovědnosti se uvádí výrok o tom, že dluh ÚSC nepřekračuje 60 % průměru jeho příjmů za poslední 4 rozpočtové roky. V opačném případě se uvede, o kolik jeho dluh překročil průměr jeho příjmů.

Předmětem přezkoumání hospodaření podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. i) je nově ověření poměru dluhu územního celku k průměru jeho příjmu za poslední 4 rozpočtové roky.

**PRŮVODCE A RÁDCE
ÚŘEDNÍKA
ROZPOČTOVÝM
PROCESEM
V PODMÍNKÁCH ÚSC**

02

OBECNÉ INFORMACE K ROZPOČTOVÉMU PROCESU ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ

Rozpočtový proces úzce souvisí s pojmem rozpočet. Je to zvláštní druh řízení, který představuje činnosti volených i výkonných orgánů ÚSC v etapách od sestavení návrhu rozpočtu, jeho projednání, schválení, plnění, průběžné kontroly, změn rozpočtu, hodnocení a sestavení a schválení závěrečného účtu.

Obec sestavuje svůj rozpočet v návaznosti na svůj střednědobý výhled na základě údajů ze státního rozpočtu, rozpočtu kraje a údajů rozpočtového provizoria.

Průběh rozpočtového procesu ÚSC je obsažen v zákoně č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Zákonem o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů se řídí finanční hospodaření obcí, krajů, dobrovolných svazků obcí (dále jen DSO), městských částí a městských obvodů statutárních měst.

Tento zákon upravuje především tvorbu, postavení, obsah a funkce rozpočtů ÚSC, jimiž jsou obce a kraje, a stanoví pravidla hospodaření s finančními prostředky ÚSC. Upravuje také zřizování nebo zakládání právnických osob ÚSC. Ustanovením tohoto zákona se řídí také hospodaření DSO.

Jaký je základní rozdíl mezi rozpočtem a rozpočtovým procesem?

Rozpočet je základním nástrojem finančního hospodaření ÚSC, je to finanční plán ÚSC na období jednoho **kalendářního roku**. **Rozpočtové období rozpočtu je shodné s rokem kalendářním.**

Rozpočtový proces je cyklus, který se dá rozdělit na fáze: příprava, sestavení, schvalování, plnění, kontrola a hodnocení rozpočtu.

Rozpočtový proces trvá delší časový úsek než rozpočet, **zpravidla 1,5 – 2 roky**. Rozpočtový proces začíná sestavováním rozpočtu a končí jeho hodnocením a závěrečným účtem.

V jednom kalendářním roce se v rozpočtovém cyklu nacházejí až tři po sobě jdoucí rozpočty: jeden ve fázi přípravy a schvalování a druhý ve fázi plnění a třetí ve fázi kontroly.

Právní rámec rozpočtového procesu ÚSC upravují tyto zákony:

- Zákon o státním rozpočtu na příslušný kalendářní rok
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích
- Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze
- Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
- Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní
- Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti
- Vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě
- Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě
- Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření ÚSC a DSO

Jaké základní etapy rozpočtový proces obsahuje?

- sestavení, projednání a schválení rozpočtu a střednědobého výhledu rozpočtu,
- hospodaření podle rozpočtu během rozpočtového období,
- plnění rozpočtu a kontrola,
- změny rozpočtu,
- hodnocení rozpočtu, následná kontrola a přehled o skutečném plnění rozpočtu,
- sestavení, projednání a schválení závěrečného účtu včetně zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření.

Jaký je průběh rozpočtového procesu?

ÚSC sestavuje svůj rozpočet v návaznosti na svůj střednědobý výhled rozpočtu, na základě rozpisu státního rozpočtu, údajů rozpočtového provizoria a v případě obcí rozpočtu kraje. Neprodleně po schválení rozpočtu na příslušný kalendářní rok musí být proveden rozpis rozpočtu dle platné rozpočtové skladby dle vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě. ÚSC je povinen v rámci rozpočtového procesu hospodařit v souladu se schváleným rozpočtem, zákonem o pravidlech rozpočtové odpovědnosti č. 23/2017 Sb. a provádět kontrolu svého hospodaření v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě, a provádět případné změny rozpočtu formou rozpočtových opatření.

ÚSC je povinen zadat si přezkoumání svého hospodaření za uplynulý kalendářní rok, a po skončení kalendářního roku zpracovat a schválit závěrečný účet. Ovšem povinnost ÚSC dát si přezkoumat své hospodaření neukládá zákon č. 420/2004 Sb., ale příslušná ustanovení zákona o obcích, zákona o krajích a zákona o hl. m. Praze a § 17 odst. 4 zákona č. 250/2000 Sb. Zákon č. 420/2004 Sb. stanoví předmět, hlediska, postup a pravidla přezkoumání.

Jaké zásady v rozpočtovém procesu se uplatňují?

Zásada každoročního sestavování a schvalování rozpočtu

Finanční hospodaření ÚSC se řídí ročním rozpočtem, rozpočtový rok je shodný s rokem kalendářním, hospodaření podle ročního rozpočtu je povinné a zahrnuje pouze příjmy přijaté v kalendářním roce a výdaje čerpané v kalendářním roce. Časová omezenost použití finančních prostředků je v souladu se zákonem č. 250/2000 Sb. taková, že do plnění rozpočtu se zahrnují pouze příjmy přijaté v kalendářním roce a výdaje čerpání prostředků v kalendářním roce.

Zásada reálnosti a pravdivosti rozpočtu

Kvalita rozpočtu se odvíjí od reálnosti jeho splnění od správného, co možná nejpresnějšího odhadu

příjmové a výdajové stránky. Nezbytné je odhadnout výdajovou část rozpočtu, investiční a neinvestiční výdaje.

Zásada úplnosti a jednotnosti rozpočtu

Tato zásada je dána rozpočtovou skladbou dle vyhlášky Ministerstva financí č. 323/2000 Sb. Vnitřní členění je společné pro všechny územní rozpočty.

Zásada dlouhodobé vyrovnanosti rozpočtu

Při sestavování rozpočtu by měla být snaha o **vyrovnané hospodaření** s rozpočtovými prostředky tak, aby výdaje odpovídaly rozpočtovým příjmům. Když výdaje převyšují příjmy, jedná se o **schodkový (deficitní) rozpočet**, v tomto případě je možno uhradit schodek finančními prostředky z minulých let, půjčkou, úvěrem, návratnou finanční výpomocí. V případě, že příjmy jsou vyšší než výdaje, jedná se o **přebytkový rozpočet**, kdy některé příjmy daného roku jsou určeny k využití v následujících letech.

Zásada publicity

Slouží k tomu, jak veřejnost o rozpočtovém hospodaření s veřejnými financemi, které by mělo být průhledné, transparentní a efektivní. Informovat veřejnost, aby se mohla vyjádřit k hospodaření ÚSC a byl tak zajištěn důležitý předpoklad veřejné kontroly.

Zásada účelovosti rozpočtu

Rozpočtové prostředky mohou být použity pouze k účelům, pro které byly určeny ve struktuře dle platné rozpočtové skladby. Povinnost respektovat účel použití rozpočtových prostředků z přijatých dotací EU, ze státního rozpočtu, ze státních fondů, z rozpočtu kraje nebo z uzavřených smluv. Dojde-li k porušení účelovosti, jedná se o porušení rozpočtové kázně.

Zásada efektivnosti a hospodárnosti

S rozpočtovými prostředky v rámci rozpočtového procesu musí být nakládáno ze strany ÚSC efektivně a hospodárně.

Jaké jsou základní dokumenty rozpočtového procesu?

- Střednědobý výhled rozpočtu
- Rozpočet
- Pravidla rozpočtového provizoria
- Rozpočtová opatření
- Závěrečný účet

Střednědobý výhled rozpočtu

Dle § 3 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, je nástrojem sloužícím pro střednědobé finanční plánování rozvoje hospodaření ÚSC. Sestavuje se na základě uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků a prognózuje hospodaření ÚSC zpravidla na 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet.

Obsahuje souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, o dlouhodobých závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů. U dlouhodobých závazků se uvedou jejich dopady na hospodaření ÚSC nebo PO, po celou dobu trvání závazku.

Při jeho sestavování je nutno brát v úvahu všechny stálé a nutné, pravidelně se opakující, výdaje a dlouhodobě uzavřené smluvní vztahy, tzn., že je nutno ve střednědobém výhledu nárokovat finanční prostředky potřebné pro splacení všech nutných a dlouhodobých závazků obce, např. splátky úvěrů, půjček, nedokončené investiční akce a zvážit zařazení všech dlouhodobých záměrů rozvoje obce včetně zdrojů potřebných k jejich naplnění, kterými jsou daňové výnosy, pravidelné poplatky, příjmy z vlastní činnosti.

Vzhledem k tomu, že v rozpočtovém hospodaření dochází ke změnám realizovaných záměrů, tak by střednědobý výhled rozpočtu měl být v případě těchto změn vždy aktualizován.

Z praxe

K vyhodnocování plnění střednědobého výhledu rozpočtu by mělo docházet alespoň jednou ročně, při aktualizaci je střednědobý výhled rozpočtu sestaven o rok dopředu. Např. obec zpracovává střednědobý výhled rozpočtu na 2 roky a nyní má zpracován střednědobý výhled rozpočtu na období 2019–2020. Po schválení rozpočtu na rok 2019 provede aktualizaci střednědobého výhledu rozpočtu tak, že z něj vypustí rok 2019 a přidá rok 2021 a všechna obsažená data aktualizuje podle současného stavu.

Jak probíhá schvalovací proces střednědobého výhledu rozpočtu, které orgány ÚSC se podílejí na jeho sestavení, projednání a schválení?

Proces sestavení a schvalování střednědobého výhledu rozpočtu přísluší těmto orgánům ÚSC:

- **Obecní úřad a finanční výbor** – zpravidla se podílejí na **sestavení** střednědobého výhledu rozpočtu.
- **Rada a zastupitelstvo ÚSC** – se podílejí na **projednávání návrhu** střednědobého výhledu rozpočtu.
- **Zastupitelstvo ÚSC** – **schvaluje** střednědobý výhled rozpočtu.

Jaká je povinnost ke zveřejňování střednědobého výhledu rozpočtu ÚSC a způsob zveřejnění dle zákona 250/2000 Sb.?

Návrh střednědobého výhledu rozpočtu je ÚSC povinen zveřejnit na úřední desce a internetových stránkách minimálně 15 dní před **zahájením jeho projednávání** na zasedání zastupitelstva ÚSC, zveřejnění musí trvat **až do doby schválení** střednědobého výhledu rozpočtu a zároveň na úřední desce musí být zveřejněna informace, kde je možno nahlédnout do jeho listinné podoby.

Připomínky k návrhu střednědobého výhledu rozpočtu mohou občané ÚSC uplatnit písemně ve lhůtě stanovené při jeho zveřejnění nebo ústně při projednávání na zasedání zastupitelstva.

Střednědobý výhled rozpočtu podle § 3 odst. 2 zákona č. 250/2000 Sb. obsahuje:

Souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, o dlouhodobých závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobých záměrů. U dlouhodobých závazků se uvedou jejich dopady na hospodaření ÚSC po celou dobu trvání závazku.

Z praxe: Jak takový střednědobý výhled obce vypadá?

Střednědobý výhled obce na období 2020 – 2021

Předpokládané příjmy obce za roky 2020; 2021

Třída 1 Daňové příjmy z RUD, správní a místní poplatky

Třída 2 Nedaňové příjmy (nájmy, pronájmy, služby)

Třída 3 Kapitálové příjmy (prodej majetku, inv. dary)

Třída 4 Dotace (dle rozhodnutí)

CELKEM Příjmy (P) 2020;

CELKEM Příjmy (P) 2021

Předpokládané výdaje obce za roky 2020; 2021

Třída 5 Běžné výdaje (provozní výdaje)

Třída 6 Kapitálové výdaje (investice)

Třída 8 Financování, návratné finanční zdroje (smlouvy o úvěru)

CELKEM Výdaje (V) 2020;

CELKEM Výdaje (V) 2021

P 2020 = V 2020;

P 2021 = V 2021

Schválený střednědobý výhled rozpočtu

ÚSC zveřejní na svých internetových stránkách do 30 dnů od jeho schválení a zároveň oznámí na úřední desce, kde je zveřejněn v elektronické podobě a kde je možno nahlédnout do listinné podoby. Tímto způsobem musí být střednědobý výhled rozpočtu zpřístupněn až do doby schválení nového střednědobého výhledu rozpočtu.

Způsob zveřejnění návrhu střednědobého výhledu rozpočtu

Na internetových stránkách se zveřejňuje úplné znění návrhu. Na úřední desce může být návrh zveřejněn v užším rozsahu, který obsahuje alespoň údaje o příjmech a výdajích v jednotlivých letech a o dlouhodobých závazcích a pohledávkách.

Upozornění na nejčastější pochybení

ÚSC:

- nezpracuje střednědobý výhled rozpočtu;
- nezveřejní návrh střednědobého výhledu rozpočtu v souladu s § 3 odst. 3 zákona č. 250/2000 Sb.;
- nezveřejní schválený střednědobý výhled rozpočtu.

Dle § 22a) zákona č. 250/2000 Sb. se ÚSC dopustí přestupku a za přestupek lze uložit pokutu do 1.000.000,- Kč (slovy jednoho milionu Kč).

Jaké jsou nové povinnosti sestavení, zveřejňování a schvalování střednědobého výhledu rozpočtu příspěvkové organizace dle zákona č. 250/2000 Sb.?

Příspěvková organizace jako veřejná instituce má povinnost sestavit střednědobý výhled rozpočtu, který schvaluje její zřizovatel.

Střednědobý výhled rozpočtu příspěvkové organizace je plán výnosů a nákladů na nejméně 2 roky následující po roce, na které je sestavován rozpočet. Obsahuje předpokládané náklady a výnosy v jednotlivých letech.

Příspěvková organizace zveřejní:

- **návrh střednědobého výhledu rozpočtu** na svých internetových stránkách, na internetových stránkách svého zřizovatele, nebo způsobem v místě obvyklým nejméně 15 dní přede dnem zahájení jeho projednávání zřizovatelem. Zveřejnění musí trvat až do schválení střednědobého výhledu rozpočtu.
- **schválený střednědobý výhled rozpočtu zřizovatelem** na svých internetových stránkách, na internetových stránkách svého zřizovatele, nebo způsobem v místě obvyklým do 30 dnů ode dne jeho schválení. Zveřejnění musí trvat až do schválení nového střednědobého výhledu rozpočtu.

Upozornění:

Za nedodržení povinnosti sestavit, zveřejnit a schválit střednědobý výhled rozpočtu příspěvkové organizaci nejsou sankce.

Rozpočet

Dle § 4 zákona č. 250/2000 Sb. je rozpočet ÚSC finančním plánem, jímž se řídí financování činnosti ÚSC v příslušném rozpočtovém roce.

Územní rozpočet je nástrojem veřejné politiky a slouží k prosazování zájmů dané lokality, k realizaci ekonomického a sociálního rozvoje obce, financování politických programů a k prosazování zájmů obyvatelstva žijícího na daném území.

ÚSC dle § 11 zákona č. 250/2000 Sb. sestavuje rozpočet v návaznosti na svůj střednědobý výhled rozpočtu a na základě údajů z rozpisu státního rozpočtu nebo rozpočtového provizoria. U rozpočtu obce na základě údajů z rozpisu rozpočtu kraje. V rámci rozpočtu se bilancují příjmy a výdaje. Součástí rozpočtu jsou peněžní fondy.

Zákon neobsahuje povinnost ÚSC schvalovat rozpočet až po schválení státního rozpočtu. Může jej schválit i před schválením státního rozpočtu, ale bude muset následně provést změnu v dotačních příjmech, a to rozpočtovým opatřením.

Pokud by se měl schvalovaný rozpočet zásadně lišit od rozpočtového – střednědobého výhledu, je třeba sestavit a schválit nový střednědobý výhled, který zahrnuje a zohledňuje novou situaci s dopady na následující rozpočtové období.

Rozpočet se zpracovává v třídění podle platné rozpočtové skladby dle platné vyhlášky Ministerstva financí č. 323/2002 Sb.

Rozpočet se sestavuje **zpravidla jako vyrovnaný**, kdy se příjmy v daném roce rovnají výdajům. Rozpočet může být schválen i jako **přebytkový**, jestliže příjmy daného rozpočtového roku převyšují výdaje a jsou určeny k využití v následujících letech nebo ke splácení jistiny úvěrů z předchozích let.

Rozpočet může být schválen i jako **schodkový**, kdy výdaje v daném roce převyšují příjmy jen v případě, že schodek je možno uhradit:

- finančními prostředky z minulých let
- smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem, návratnou finanční výpomocí nebo příjmem z komunálních dluhopisů; **hospodaření musí být i v tomto případě vyrovnané.**

V případě, že by došlo ze strany státu k vyhlášení pravidla „**dluhové brzdy**“ tzn., že dluh veřejných institucí je vyšší než 55 % nominálního HDP v souladu se zákonem č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, pak může být rozpočet schválen dle § 4 odst. 6 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů jako **schodkový** jen v případě, že schodek bude možno uhradit finančními prostředky z minulých let nebo návratnou finanční výpomocí. **Smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem nebo příjmem z komunálních dluhopisů** je možno uhradit schodek, který vznikl z důvodu předfinancování nebo spolufinancování projektu z rozpočtu Evropské unie.

Upozornění na nejčastější pochybení

Záměna rozpočtu vyrovnaný x schodkový, kdy ze zpráv o přezkoumání hospodaření často vyplývá pochybení ÚSC při zveřejnění návrhu rozpočtu, kde ÚSC uvedl chybně, že rozpočet je vyrovnaný, ačkoliv byl ve skutečnosti schodkový.

Co je obsahem rozpočtu ÚSC?

Obsahem rozpočtu ÚSC dle § 6 zákona č. 250/2000 Sb. jsou příjmy, výdaje a ostatní peněžní operace, včetně tvorby a použití peněžních fondů. **Mimo rozpočet** se uskutečňují peněžní operace týkající se cizích prostředků, sdružených prostředků a podnikatelské činnosti obce.

Příjmy rozpočtu ÚSC dle § 7 a § 8 zákona č. 250/2000 Sb. členíme zejména na:

- Příjmy, které vyplývají z vlastnických majetkových práv a hospodářské činnosti právnických osob, které obec zřídila nebo založila;
- Příjmy z vlastní správní činnosti, správní poplatky, pokuty, odvody;
- Výnosy na daních a podíly na daních dle zákona č. 243/2000 Sb.;
- **Místní poplatky (pouze příjmy obcí, ne krajů);**
- Dotace ze státního rozpočtu nebo státních fondů, v případě obcí dotace z kraje;
- Podíly na příjmech z poplatků, odvodů a pokut;
- Přijaté peněžní dary a příspěvky.

Výdaje rozpočtu ÚSC dle § 9 a § 10 zákona č. 250/2000 Sb. tvoří zejména výdaje na:

- Úhradu vlastní činnosti ÚSC v samostatné působnosti, spojené s péčí o vlastní majetek obce a kraje;
- Spojené se zajištěním výkonu státní správy;
- Závazky pro ÚSC vyplývajících ze smluvních vztahů;
- Závazky přijaté v rámci spolupráce s jinými ÚSC;
- Úhradu výdajů, které vznikají rozhodnutím ÚSC jako zřizovatele a zakladatele organizací a právnických osob;
- Úhradu úroků z přijatých půjček a úvěrů; výdaje na emise vlastních dluhopisů;
- Výdaje na veřejně prospěšnou činnost ÚSC, na dotace, dary a příspěvky na sociální účely.

V případě, že se ÚSC podílí na realizaci projektu spolufinancovaného z rozpočtu Evropské unie, musí rozpočet na příslušný kalendářní rok obsahovat objem finančních prostředků účelově určených na spolufinancování programu nebo projektu z Evropské unie.

DOPORUČENÍ:

Zákon výslovně nestanovuje, že v případě dotací, které je nutno předfinancovat, musí mít ÚSC dostatek finančních prostředků na jejich předfinancování např. projekty z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP). Proto je nutné, aby v tomto případě ÚSC měl vždy schválené finanční prostředky na předfinancování realizovaného projektu, ne jenom finanční prostředky na spoluúčast.

Jak musí být rozpočet ÚSC zpracován a v jakém třídění?

Rozpočet ÚSC dle § 12 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, je zpracováván v třídění podle platné rozpočtové skladby, kterou stanoví Ministerstvo financí vyhláškou č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě. Orgány ÚSC projednávají rozpočet při jeho schvalování v třídění podle rozpočtové skladby,

aby vyjadřoval závazné ukazatele subjektům, kterými se musí řídit: **výkonné orgány ÚSC při hospodaření podle rozpočtu; zřízené nebo založené právnické osoby; další osoby jako příjemci dotací a příspěvků z rozpočtu.** Návrh rozpočtu ÚSC může být sestaven a zveřejněn dle rozpočtové skladby v užším rozsahu podle nejvyšších jednotek druhového třídění; viz příklad z praxe.

Rozpočet může být sestaven a následně schválen v různých podobách: například členění příjmů i výdajů dle položek a paragrafů; nebo členění pouze na paragrafy, kdy po schválení rozpočtu se neprodleně provede jeho rozpis podle podrobné rozpočtové skladby. Zároveň také není vyloučeno, že nemůže být rozpočet sestaven a schválen ÚSC podle podrobné rozpočtové skladby a následně se již nerozepisuje.

V souladu s § 14 odst. 2 zákona č. 250/2000 Sb. součástí rozpisu rozpočtu je i **sdělení závazných ukazatelů těm subjektům, které jsou povinni se jimi řídit**. Při rozpisu rozpočtu nesmí nastat situace, kdy by rozepsaný rozpočet neodpovídal schválenému rozpočtu, tzn. musí i nadále platit schválené objemy rozpočtových prostředků (příjmy a výdaje celkem, schválené závazné ukazatele atd.)

Těmito **závaznými ukazateli** mohou být např. příspěvky příspěvkovým organizacím: objem mzdových prostředků, objem investičních výdajů apod. **Překročení hodnot závazných ukazatelů je porušením rozpočtové kázně**. Změna závazných ukazatelů je změnou rozpočtu, a proto musí být schvalována zastupitelstvem ÚSC.

V jaké podrobnosti je rozpočet schválen má vliv na provádění změn rozpočtu rozpočtovými opatřeními. Doporučuje se schvalovat rozpočet v členění například na §, protože úpravy v rozepsaném rozpočtu nejsou změnami rozpočtu, tímto jsou minimalizována rozpočtová opatření, kdy veškerá rozpočtová opatření je nutno schvalovat v orgánech ÚSC a v souladu s § 16 odst. 5 zákona č. 250/2000 Sb. zveřejňovat. V případě schválení rozpočtu v členění podle podrobné rozpočtové skladby tak veškeré změny rozpočtu musí být provedeny rozpočtovými

Z praxe:

Návrh rozpočtu ÚSC může být v souladu s platnou právní úpravou (vyhláškou č. 323/2002 Sb.) zpracován a zveřejněn podle nejvyšších jednotek druhového třídění dle tříd:

- třída 1 - daňové příjmy
- třída 2 - nedaňové příjmy
- třída 3 - kapitálové příjmy
- třída 4 - přijaté dotace
- třída 5 - běžné výdaje
- třída 6 - kapitálové výdaje
- třída 8 - financování

Jaké plní rozpočet ÚSC základní funkce?

Alokační: prostřednictvím finančních prostředků v rozpočtu ÚSC se financují potřeby ÚSC a zajišťují veřejné statky.

Redistribuční: prostřednictvím přerozdělování části finančních prostředků z rozpočtu regionu do rozpočtu obcí je možné ovlivnit rovnoměrný ekonomický a sociální rozvoj v obcích.

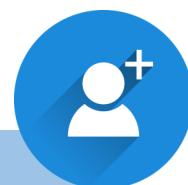
Stabilizační: na úrovni územní samosprávy svými aktivitami ovlivňuje kvalitu života v daném území růstem ekonomického potenciálu daného území, například vybudováním technické infrastruktury.

Na co se zaměřit při sestavení rozpočtu u příjmové stránky?

V případě, že má ÚSC dostatek informací, jaké vazby budou v konkrétním roce ke státnímu rozpočtu, u obcí také k rozpočtu kraje, jaké jsou nové daňové předpisy, jaký je očekávaný vývoj hospodaření územních rozpočtů, jaké dotace získá ze státního rozpočtu rozpočtované s rozpisem a jejich výše, ÚSC může ovlivnit kladně příjmovou stránku rozpočtu: zvýšením daně z nemovitých věcí a to vydáním obecně závazné vyhlášky obce, pronájmem nemovitého majetku, prodejem nemovitého majetku, opatřeními ke zvýšení daňových příjmů dle zákona RUD vedoucích k navýšení počtu trvale hlášených obyvatel, vytvoření počtu nových pracovních míst na území ÚSC a navýšení počtu dětí mateřské školy a žáků základní školy.

Na co se zaměřit při sestavení rozpočtu u výdajové stránky?

Na provozní výdaje s ohledem na skutečné plnění a změny cen energií a služeb, mzdové náklady, na závazky vyplývající z uzavřených smluvních vztahů nebo z usnesení orgánů ÚSC. Splátky půjček, úvěrů, úroků, závazky z vlastní činnosti ÚSC v samostatné působnosti včetně závazků k ÚSC, závazky vyplývající z plnění přenesené působnosti výkonu státní správy dle zvláštního zákona, na nezbytné investice a závazky z přijatých dotací. Vytvořit rozpočtovou rezervu v případě, že příjmová stránka rozpočtu je vyšší než výdajová, která bude použita na neočekávané provozní výdaje, na vyvolané investice či jiné peněžní operace.

Z praxe:

Podhodnotit příjmovou stránku rozpočtu oproti predikci MFČR.

Například stát predikoval vývoj daňových příjmů ÚSC o 15 % v rozpočtovém roce a z důvodu přijaté legislativy – daňové úlevy nebo nestabilního vývoje ekonomické situace, došlo ke zvýšení daňových příjmů pouze o 10 % a ÚSC ve svém rozpočtu schválil 15% navýšení daňových příjmů.

Doporučení:

Navýšit daňové příjmy pouze o 5 % a v případě, že daňové příjmy budou v průběhu rozpočtového období vyšší, tak následně upravit rozpočet schváleným rozpočtovým opatřením.

Jak probíhá schvalovací proces rozpočtu, které orgány ÚSC se podílejí na jeho sestavení, projednání a schválení?

Proces sestavování a schvalování rozpočtu přísluší těmto orgánům ÚSC:

- **Orgány ÚSC**, které se zpravidla podílejí na sestavení rozpočtu: úřad, finanční výbor.
- **Orgány ÚSC**, které se podílejí na projednávání návrhu rozpočtu: rada a zastupitelstvo ÚSC.
- **Orgán ÚSC**, který schvaluje rozpočet je zastupitelstvo ÚSC.

Jaká je povinnost ke zveřejňování rozpočtu ÚSC a způsob zveřejnění dle zákona 250/2000 Sb.

Povinnost ÚSC zveřejňovat rozpočet dle § 11 odst. 3 zákona 250/2000 Sb.

Návrh rozpočtu je povinen ÚSC zveřejnit na úřední desce a internetových stránkách minimálně 15 dní před **zahájením projednávání** na zasedání zastupitelstva ÚSC, zveřejnění musí trvat **až do doby schválení rozpočtu** a zároveň na úřední desce musí být zveřejněna informace, kde je návrh rozpočtu zveřejněn a kde je možno nahlédnout do jeho listinné podoby.

Připomínky k návrhu rozpočtu mohou občané ÚSC uplatnit písemně ve lhůtě stanovené při jeho zveřejnění nebo ústně při projednávání rozpočtu na zasedání zastupitelstva.

Schválený rozpočet obec zveřejní na svých internetových stránkách do 30 dnů od jeho schvá-

lení a zároveň oznámí na úřední desce, kde je zveřejněn v elektronické podobě a kde je možno nahlédnout do listinné podoby. Tímto způsobem musí být rozpočet zpřístupněn až do schválení rozpočtu na následující rok.

Způsob zveřejnění návrhu rozpočtu

ÚSC zveřejní návrh rozpočtu na svých internetových stránkách a na své úřední desce. Na internetových stránkách se zveřejňuje úplné znění návrhu. Na úřední desce může být návrh zveřejněn v užším rozsahu, který obsahuje alespoň údaje o příjmech a výdajích rozpočtu v třídění podle nejvyšších jednotek druhového třídění rozpočtové skladby. ÚSC současně oznámí na úřední desce, kde je návrh rozpočtu zveřejněn a kde je možno nahlédnout do jeho listinné podoby.

DOPORUČENÍ:

Dokument **návrh rozpočtu** musí být zveřejněn minimálně 15 dní před zahájením projednávání v zastupitelstvu ÚSC. Zásadní změna: dříve bylo možno zveřejnit rozpočet min. 15 dní před zasedáním, ale **ne zahájením projednávání**. Tento dokument **musí dle platné právní úpravy být zveřejněn až do doby jeho schválení**.

Upozornění na nejčastější pochybení

- ÚSC zpracuje rozpočet ne v třídění podle platné rozpočtové skladby (§ 12 odst. 1),
- ÚSC po schválení rozpočtu neprovede neprodleně rozpis rozpočtu dle platné rozpočtové skladby včetně sdělení závazných ukazatelů subjektům, které se jimi musí řídit (§ 14),
- ÚSC se podílí na programu nebo projektu spolufinancovaného z rozpočtu Evropské unie a do rozpočtu na příslušný kalendářní rok nevyčlení objem finančních prostředků účelově určených na spolufinancování programu nebo projektu Evropské unie (§ 11 odst. 2),
- ÚSC nezveřejní návrh rozpočtu dle § 11 odst. 3. zákona č. 250/2000 Sb.,
- ÚSC nezveřejní schválený rozpočet dle § 11 odst. 4. zákona č. 250/2000 Sb.

Dle § 22a zákona č. 250/2000 Sb. se ÚSC při těchto pochybeních dopustí přestupku a za přestupek lze uložit pokutu do 1.000.000,-Kč.

Jaké jsou nové povinnosti k sestavení, zveřejňování a schvalování rozpočtu příspěvkové organizace dle zákona č. 250/2000 ?

Příspěvková organizace sestavuje rozpočet na příslušný rozpočtový rok, který schvaluje zřizovatel. Rozpočet PO je plán výnosů a nákladů, jimiž se řídí financování činnosti příspěvkové organizace.

Příspěvková organizace zveřejní:

- **Návrh rozpočtu PO** na svých internetových stránkách, na internetových stránkách svého zřizovatele, nebo způsobem v místě obvyklým nejméně 15 dní přede dnem zahájení jeho projednávání zřizovatelem. Zveřejnění musí trvat až do schválení rozpočtu.
- **Schválený rozpočet PO** zřizovatelem na svých internetových stránkách, na internetových stránkách svého zřizovatele, nebo způsobem v místě obvyklým do 30 dnů ode dne jeho schválení. Zveřejnění musí trvat až do schválení nového rozpočtu.

Upozornění:

Za nedodržení povinnosti sestavit, zveřejnit a schválit rozpočet příspěvkové organizaci nejsou stanoveny sankce.

Pravidla rozpočtového provizoria

Kdy je nutno schválit pravidla rozpočtového provizoria ÚSC?

V případě, že ÚSC neschválí před 1. lednem rozpočtového roku rozpočet, ÚSC je povinen schválit do konce roku dle § 13 zákona č. 250/2000 Sb. **pravidla rozpočtového provizoria**, která jsou potřebná k zajištění plynulosti hospodaření do doby schválení rozpočtu na kalendářní rok, tato pravidla rozpočtového provizoria stanovuje a schvaluje zastupitelstvo. ÚSC schvaluje pravidla rozpočtového provizoria zpravidla vyšší než 1/12 výdajů rozpočtu schváleného v předchozím roce, aby nedošlo k překročení stanovených výdajů v pravidlech rozpočtového provizoria, (zpravidla stanovená v % výši výdajů schváleného rozpočtu předchozího rozpočtového roku), protože existuje řada výdajů, které je nutno uhradit začátkem roku v plné výši.

Na co by neměl ÚSC při stanovení pravidel rozpočtového provizoria zapomenout a co by měl zabezpečit:

- Řádný chod obecního úřadu;
- Plnění povinností vyplývajících z pracovně právních vztahů (mzdy, odvody);
- Úhradu a plnění závazků vyplývajících z dříve uzavřených smluv např. na investiční akce;
- Splátky dlouhodobých úvěrů nebo návratných finančních výpomocí;
- Úhrady dodavatelských faktur;
- Splnění povinností vyplývajících z právních předpisů – například vratky dotací v rámci finančního vypořádání;
- Úhradu příspěvků zřízeným nebo založeným organizacím pro zajištění jejich chodu;
- Neočekávané provozní potřeby, které vyvolají změnu běžných výdajů, přijetí dalšího pracovníka, havarijní a krizové situace.

Pravidly rozpočtového provizoria se řídí hospodaření ÚSC i po dobu pozastavení výkonu usnesení zastupitelstva ÚSC.

Při uplatnění opatření podle zákona č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, v případě, že by došlo ze strany státu k vyhlášení pravidla „**dluhové brzdy**“, kdy dluh veřejných institucí je vyšší než 55 %, v tomto případě **nesmí měsíční výdaje ÚSC stanovené v pravidlech rozpočtového provizoria překročit jednu dvanáctinu výdajů rozpočtu schváleného pro předchozí rozpočtový rok**. Vyšší výdaje lze stanovit pouze v případě, že jejich zvýšení přímo souvisí se zvýšením financování výdajů stanovených jiným zákonem nebo z důvodu předfinancování nebo spolufinancování projektů z rozpočtu Evropské unie.

Rozpočtové příjmy a výdaje uskutečněné v době rozpočtového provizoria se stávají příjmy a výdaji rozpočtu po jeho schválení.

DOPORUČENÍ:

Pro stanovení pravidel rozpočtového provizoria u ÚSC nepoužívat pravidlo 1/12 jako v případě státního rozpočtu, tj. realizovat měsíčně výdaje maximálně ve výši 1/12 rozpočtu či závazných ukazatelů rozpočtu minulého roku. Do doby schválení rozpočtu na příslušný rozpočtový rok se v době hospodaření podle pravidel rozpočtového provizoria realizují například investiční akce a dále mohou nastat situace, kdy může být potřeba vyšších finančních prostředků než stanovená pravidla.

Z praxe:

Například lze stanovit pravidla rozpočtového provizoria limitem 30 % závazných ukazatelů minulého rozpočtového roku + investiční akce realizované a hrazené dle smluvních závazků v 1. čtvrtletí.

Pravidla rozpočtového provizoria stanovuje a schvaluje zastupitelstvo ÚSC.

Jaká je povinnost ke zveřejňování pravidel rozpočtového provizoria ÚSC a způsob zveřejnění dle zákona 250/2000 Sb.?

Povinnost zveřejnění pravidel rozpočtového provizora dle § 11 odst. 4 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

ÚSC zveřejní pravidla rozpočtového provizoria na svých internetových stránkách do 30 dnů ode dne jejich schválení zastupitelstvem ÚSC a současně oznámí na úřední desce, kde jsou zveřejněna v elektronické podobě a kde je možno nahlédnout do listinné podoby. Tímto způsobem musí být zpřístupněna až do doby schválení rozpočtu na rozpočtový rok.

Upozornění na nejčastější pochybení

ÚSC nehospodaří podle pravidel rozpočtového provizoria (§13 odst. 1).

ÚSC nezveřejní pravidla rozpočtového provizoria (§ 11 odst. 4.)

Dle § 22a zákona č. 250/2000 Sb. se ÚSC dopustí přestupku a za přestupek lze uložit pokutu do 1.000.000,-Kč (slovy jednoho milionu Kč) .

Z praxe:

ÚSC XY bylo postupováno podle pravidel rozpočtového provizoria, dle schválené směrnice o rozpočtovém procesu zastupitelstvem ÚSC na dobu neurčitou, ve které bylo uvedeno, že v případě, že nebude do 31. 12. schválen rozpočet na následující rozpočtový rok, postupuje ÚSC automaticky podle schválené směrnice dle pravidel rozpočtového provizoria. **V tomto případě se jedná o chybný postup.** V ustanovení § 11 odst. 4 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů je uvedeno, že pravidla rozpočtového provizoria musí být po schválení na jednání zastupitelstva ÚSC zveřejněna do 30 dnů ode dne jejich schválení, proto není možno řešit stanovení pravidel rozpočtového provizoria směrnicí.

Vztahuje se povinnost sestavení a schválení pravidel rozpočtového provizoria na příspěvkové organizace ÚSC?

Na příspěvkové organizace ÚSC se nevztahuje povinnost přijetí pravidel rozpočtového provizoria, proto příspěvková organizace musí sestavit a zveřejnit rozpočet příspěvkové organizace do 31. 12. na následující rozpočtový rok, kde povinností zřizovatele je rozpočet schválit.

Rozpočtová opatření

Kdy a v jakých případech může dojít ke změnám rozpočtu ÚSC a jak se tyto změny provádějí?

Rozpočet by měl být stabilní a závazný. ÚSC hospodaří podle schváleného rozpočtu, ale může však dojít ke změně podmínek a předpokladů pro hospodaření, které při sestavování rozpočtu nepředpokládal, a to **ke změnám rozpočtu**.

Změny rozpočtu se provádějí rozpočtovými opatřeními dle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Rozpočtová opatření se provádějí před provedením rozpočtově nezajištěného výdaje.

Kdy je možno provést rozpočtové opatření bez rozpočtově nezajištěného výdaje?

Po provedení rozpočtově nezajištěného výdaje lze rozpočtové opatření provést pouze při živelní pohromě; havárii ohrožující majetek a životy; při plnění peněžních povinností uložených pravomocným rozhodnutím; při obdržení dotace před koncem kalendářního roku; dle § 28 odst. 15 zákona 250/2000 Sb.; při prominutí odvodu penále příspěvkové organizaci.

Jak se rozpočtová opatření evidují a schvalují?

Rozpočtová opatření se evidují podle časové posloupnosti a jsou schvalována průběžně.

Rozpočtové opatření je v souladu se zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů: přesun rozpočtových prostředků uvnitř rozpočtu na straně příjmů nebo výdajů, **aniž by se změnil celkový objem rozpočtu.**

Použití nových rozpočtem nepředvídaných příjmů k úhradě nových rozpočtem nezajištěných výdajů, čímž **se zvýší celkový objem rozpočtu.**

Vázání rozpočtových výdajů, jestliže je jejich krytí ohroženo neplněním rozpočtových příjmů; tímto **opatřením se objem rozpočtu snižuje.**

Jaké jsou příčiny v rámci, kterých může dojít ke změnám rozpočtu – rozpočtovým opatřením?

Jedná se o změny rozpočtu z těchto příčin:

- **Organizační**, které jsou natolik závažné, že se mění počet příjmů rozpočtových prostředků z důvodu přijatých dotací, počtu subjektů například vznik nových příspěvkových organizací.
- **Metodické**, které jsou vyvolány změnou právních předpisů, kterou dochází k ovlivnění finančního hospodaření obce a jeho organizací. Mohou to být i změny vyvolané právní úpravou regulovaných cen.
- **Věcné** jsou vyvolány různými objektivními vlivy, ovlivňujícími plnění rozpočtu příjmů či výdajů, s nimiž ÚSC ve svém rozpočtu počítal.

V jakých případech není nutno změny rozpočtu formou rozpočtových opatření realizovat?

Změny rozpočtu není nutné realizovat: v oblasti příjmů, v případě nedočerpání rozpočtu v oblasti výdajů, při nedočerpání účelových dotací v oblasti výdajů, při zapojení zůstatku bankovních účtů k 31.12.

Komu přísluší schvalovat změny rozpočtu?

Změny rozpočtu přísluší schvalovat zastupitelstvu ÚSC, pokud zastupitelstvo ÚSC nestanoví radě (tam, kde není rada obce zřízena, tak starostovi obce) určitou výši **rozsahu rozpočtových opatření.**

DŮLEŽITÉ:

Není vhodné, aby zastupitelstvo ÚSC přenechalo rozhodování o změnách rozpočtu radě nebo starostovi bez jakéhokoliv omezení, ačkoliv ani taková úprava by nebyla v rozporu se zákonem.

Upozornění na častá pochybení

Zastupitelstvo předá některé kompetence k provádění rozpočtových opatření radě a rada pak předá některé kompetence starostovi, jedná se o chybný postup, protože rada nemůže předat kompetence k provádění rozpočtových opatření starostovi, ale pouze zastupitelstvo ÚSC.

ÚSC schvaluje rozpočtová opatření až po provedené změně ex-post, jedná se o pochybení, protože rozpočtová opatření je nutno schválit před provedením změny rozpočtu, ne ex-post.

Jaká je povinnost ke zveřejňování rozpočtových opatření ÚSC a způsob zveřejnění dle zákona 250/2000 Sb.?

Povinnost zveřejnění rozpočtových opatření dle § 11 odst. 4 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, je do 30 dní ode dne schválení rozpočtového opatření na svých internetových stránkách do 30 dnů ode dne jejich schválení a současně oznámí na úřední desce, kde jsou zveřejněna v elektronické podobě a kde je možno nahlédnout do listinné podoby. Tímto způsobem musí být rozpočtová opatření zpřístupněna po dobu schváleného rozpočtu.

Z praxe:

V případě schválení rozpočtového opatření ke konci roku (např. 20. 12.), kdyby ÚSC dodržel možnou zákonnou lhůtu ke zveřejnění do 30 dní od schválení rozpočtového opatření, tak nebude dodrženo zákonné ustanovení zveřejnění rozpočtového opatření po dobu schváleného rozpočtu.

DOPORUČENÍ:

Zveřejnit rozpočtová opatření v tomto případě neprodleně do konce roku, nečeká se 30 dní, se lhůtou zveřejnění min. po dobu 30 dní i v následujícím rozpočtovém roce, protože není legislativně upraveno.

Upozornění na nejčastější pochybení

ÚSC neprovede změny schváleného rozpočtu (§ 16 odst. 2),

ÚSC po schválení rozpočtu neprovede neprodleně rozpis rozpočtu dle platné rozpočtové skladby,

ÚSC nezveřejní rozpočtová opatření (§ 11 odst. 4.).

Dle § 22a zákona č. 250/2000 Sb. se ÚSC dopustí přestupku a za přestupek lze uložit pokutu do 1.000.000,-Kč.

Hospodaření podle rozpočtu, jeho plnění a kontrola

Které orgány jsou odpovědné za kontrolu a plnění rozpočtu ÚSC?

Za kontrolu a plnění rozpočtu jsou odpovědné orgány ÚSC, které průběžně kontrolují plnění rozpočtu a předkládají zprávu o plnění. Hledají vhodná účinná opatření, která by mohla odstranit působení negativních vlivů v rozpočtovém hospodaření. **Rada ÚSC** jakožto výkonný orgán má vyhrazeno zabezpečovat hospodaření podle schváleného rozpočtu. Zastupitelstvo ÚSC je povinno zřídit jako své kontrolní a iniciativní orgány finanční a kontrolní výbor.

Kontrola plnění rozpočtu

ÚSC uskutečňují své finanční hospodaření v souladu se schváleným rozpočtem a provádějí **pravidelnou, systematickou a úplnou kontrolu svého hospodaření** po celý rozpočtový rok. ÚSC zajišťují výkon finanční kontroly kontrolními orgány v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě. Zaměřují se na kontrolu hospodaření s veřejnými prostředky. **Předběžná kontrola** je spojena s kontrolní činností před schválením závazku a před samotným uskutečněním výdaje. Jejím úkolem je zajistit, aby nedošlo k situaci, že nebude zajištěno rozpočtové krytí předpokládaného výdaje. Za tuto skutečnost je zodpovědný pověřený **správce rozpočtu**. Předběžnou řídicí kontrolu nutno provádět i u příjmových operací – před vznikem nároku na příjem a po vzniku nároku na příjem.

Průběžná kontrola se zaměřuje především na to, zda se dodržují stanovené podmínky a postupy při uskutečňování, vypořádání a vyúčtování schválených operací, zda postupy jsou přizpůsobeny nově vzniklým rizikům, zda jsou prováděny včas a přesně zápisy o uskutečněných operacích ve výkazech a informačních systémech.

Důležitá je následná kontrola a analýza údajů ročního hospodaření a plnění rozpočtu na konci každého rozpočtového období.

Následná kontrola ověřuje, zda údaje o hospodaření s veřejnými prostředky věrně zobrazují zdroje, stav a pohyb veřejných prostředků. Ověřuje, zda tyto údaje odpovídají skutečnostem rozhodným pro uskutečnění veřejných příjmů, výdajů a nakládání s veřejnými prostředky, jestli přezkoumávané operace jsou v souladu s právními předpisy, schváleným rozpočtem, programy, projekty a uzavřenými smlouvami. Po skončení kalendářního roku se údaje o ročním hospodaření obce souhrnně zpracovávají do **závěrečného účtu**.

Jedná se o řídicí kontroly, které jsou součástí vnitřního kontrolního systému ÚSC. Vykonávají je tak vedoucí pracovníci nebo jiní pověřeni zaměstnanci ÚSC.

DOPORUČENÍ:

ÚSC vydá kontrolní řád a plán kontrol.

Upozornění na nejčastější pochybení

ÚSC nevykonává kontrolu svého hospodaření podle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě v souladu s § 15 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb.

Dle § 22a zákona č. 250/2000 Sb. se ÚSC dopustí přestupku a za přestupek lze uložit pokutu do 1.000.000,-Kč.

Závěrečný účet

Co obsahuje závěrečný účet ÚSC ?

Závěrečný účet § 17 zákona č. 250/2000 Sb. obsahuje souhrnné údaje o ročním hospodaření ÚSC za uplynulý kalendářní rok. Závěrečný účet obsahuje údaje o plnění rozpočtu v plném členění podle rozpočtové skladby, údaje o hospodaření s majetkem, finanční operace včetně tvorby a použití peněžních fondů v podrobném členění a obsahu, aby bylo možné zhodnotit finanční hospodaření ÚSC. Součástí závěrečného účtu je vyúčtování vztahů ke státnímu rozpočtu, rozpočtům krajů, obcí, státním fondům, Národ-

nímu fondu a zpráva o přezkoumání hospodaření za uplynulý kalendářní rok.

ÚSC má povinnost dát si přezkoumat své hospodaření za uplynulý kalendářní rok. Zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření je součástí závěrečného účtu při jeho projednávání v orgánech ÚSC.

Schvalovací proces závěrečného účtu

- **Orgány ÚSC**, které se zpravidla podílejí na sestavení závěrečného účtu: úřad, finanční výbor.
- **Orgány ÚSC**, které se podílejí na projednávání návrhu závěrečného účtu: rada a zastupitelstvo ÚSC.

Který orgán a v jakém termínu musí projednat a schválit závěrečný účet?

Závěrečný účet projednává a schvaluje zastupitelstvo ÚSC nejpozději **do 30. 6. následujícího roku**.

Závěrečný účet spolu se zprávou o výsledcích přezkoumání hospodaření ÚSC za uplynulý kalendářní rok projedná zastupitelstvo ÚSC do 30. června následujícího roku a přijme opatření k nápravě nedostatků.

Projednání závěrečného účtu se uzavírá vyjádřením:

- **souhlasu s celoročním hospodařením a to bez výhrad**
- **nebo souhlasu s výhradami**, na základě kterých přijme ÚSC opatření potřebné k nápravě zjištěných chyb a nedostatků a vyvodí závěry vůči osobám, které svým jednáním způsobily ÚSC škodu.

Jaká je povinnost ÚSC ke zveřejňování závěrečného účtu dle § 17 zákona 250/2000 Sb. a způsobu zveřejnění?

Návrh závěrečného účtu včetně zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření má povinnost ÚSC zveřejnit na svých internetových stránkách a na úřední desce nejméně 15 dní před dnem zahájení jeho projednávání na zasedání zastupitelstva ÚSC, zveřejnění musí trvat až do doby schválení závěrečného účtu.

Připomínky k návrhu závěrečného účtu mohou občané obce uplatnit písemně ve lhůtě stanove-

né při jeho zveřejnění nebo ústně při jeho projednávání na zasedání zastupitelstva ÚSC.

Schválený závěrečný účet ÚSC zveřejní včetně zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření na svých internetových stránkách do 30 dnů ode dne jeho schválení a současně oznámí na úřední desce, kde je zveřejněn v elektronické podobě a kde je možno nahlédnout do jeho listinné podoby. Tímto způsobem musí být zpřístupněn až do schválení závěrečného účtu za následující rozpočtový rok.

Způsob zveřejnění návrhu závěrečného účtu

Na internetových stránkách se zveřejňuje úplné znění návrhu včetně zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření. Na úřední desce může být návrh závěrečného účtu zveřejněn v užším rozsahu, který obsahuje alespoň údaje o plnění příjmů a výdajů rozpočtu v třídění podle nejvyšších jednotek druhového třídění rozpočtové skladby a závěr zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření **s uvedením informace, kde je možno nahlédnout do listinné podoby a o zveřejnění v elektronické podobě.**

DOPORUČENÍ:

Dokument návrh závěrečného účtu musí být zveřejněn minimálně 15 dní před **zahájením projednávání v zastupitelstvu ÚSC**. Zásadní změna, dříve bylo možno zveřejnit závěrečný účet min. 15 dní před zasedáním, ale ne zahájením projednání, kdy tento dokument **musí být zveřejněn až do jeho schválení.**

Upozornění na nejčastější pochybení

ÚSC nezveřejní návrh závěrečného účtu dle § 17 odst. 6. zákona č. 250/2000 Sb.,

ÚSC nezveřejní závěrečný účet dle § 17 odst. 8. zákona č. 250/2000 Sb.

Dle § 22a zákona č. 250/2000 Sb. se ÚSC dopustí přestupku a za přestupek lze uložit pokutu do 1.000.000,-Kč.

Přílohy – vzorové dokumenty:

- Příloha 1: Časový harmonogram rozpočtového procesu
- Příloha 2: Tabulka povinností zveřejňování dokumentů rozpočtového procesu dle zákona 250/2000 Sb.
- Příloha 3: Vzor – zveřejňování dokumentů rozpočtového procesu ÚSC – úřední deska

Použitá literatura a zdroje

Právní předpisy

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích

Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní

Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti

Vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě

Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě

Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření ÚSC a DSO

Publikace:

M. Vojtíšková, Příručka – Rozpočtové hospodaření obcí pro zastupitele obcí 2018

M. Vojtíšková, Příručka – Rozpočtové hospodaření a majetek obcí pro zastupitele obcí 2019

Ministerstva financí, zprávy pro obce a kraje:

<https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/zpravy-mf-pro-obce-a-kraje>

Ministerstvo vnitra, stanoviska

a další dokumenty

www.mvcr.cz/odk

**PRŮVODCE A RÁDCE
ÚŘEDNÍKA
PŘEZKOUMÁNÍM
HOSPODAŘENÍ
V PODMÍNKÁCH ÚSC
S ODKAZEM
NA NEJČASTĚJŠÍ
POCHYBENÍ ZJIŠTĚNÁ
PŘI PŘEZKUMU**

03

Přezkoumávání hospodaření ÚSC

– obecná charakteristika

Povinnost nechat si přezkoumat hospodaření za uplynulý kalendářní rok je ÚSC stanovena v § 17 odst. 4 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Podle ustanovení § 42 odst. 1 a 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, mohou ÚSC požádat o provedení přezkoumání krajský úřad (bezplatně) nebo zadat přezkoumání svého hospodaření auditorovi či auditorské společnosti (za úhradu). Krajský úřad vykonává na území kraje přezkoumání hospodaření ÚSC v rámci přenesené působnosti dle § 29

odst. 1 zákona č.129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření, upravuje přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků, městských částí hlavního města Prahy, dobrovolných svazků obcí a Regionálních rad regionů soudržnosti, a stanoví předmět, hlediska, postup a pravidla přezkoumávání.

Upozornění: v případě, že ÚSC neobjedná přezkoumání hospodaření, jedná se o přestupek dle § 22a zákona č. 250/2000 Sb. a je možno uložit pokutu do výše 1 mil. Kč

Co je cílem přezkoumání hospodaření územně samosprávných celků (ÚSC)?

Cílem přezkoumání hospodaření je ověřit údaje o ročním hospodaření územního celku, tvořící součást závěrečného účtu, za účelem získání informace, zda ÚSC postupuje v souladu s právními předpisy, včetně ujištění, že s veřejnými prostředky je hospodařeno v souladu se zásadami účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti.

Kdo má odpovědnost za včasné přezkoumání hospodaření za uplynulý kalendářní rok u ÚSC?

Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, starosta, v případě statutárních měst primátor.

Dle zákona č. 131/2000 Sb., o hl. městě Praze, primátor a v případě městských částí hlavního města Prahy starosta městské části.

Dle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, hejtman kraje.

Kdo přezkoumání hospodaření u ÚSC může provést?

Obce, dobrovolné svazky obcí, hlavní město Praha, městské části hlavního města Prahy mají na výběr, zda jim provede přezkoumání hospodaření přezkoumávající orgán (MFČR, krajský úřad, Magistrát hl. m. Prahy) nebo zadají přezkoumání hospodaření auditorovi nebo auditorské společnosti (dále jen „auditor“) takto:

U obcí a dobrovolných svazků obcí – Krajský úřad v přenesené působnosti, auditor nebo auditorská společnost

U hlavního města Prahy – Ministerstvo financí, auditor nebo auditorská společnost

U městských částí hlavního města Prahy Magistrát hl. města Prahy v přenesené působnosti, auditor nebo auditorská společnost

Kraj přezkoumává ze zákona Ministerstvo financí

Upozornění:

Zvláštní postavení kraje má hlavní město Praha, které má postavení obce i kraje, a přezkoumání hospodaření provádí MFČR nebo auditor.

DOPORUČENÍ:

Mají městské části a obvody statutárního města povinnost nechat si přezkoumat své hospodaření?

Stanovisko MFČR 4/2018 www.mfcr.cz

Městské části a obvody statutárních měst nemají povinnost nechat si přezkoumat své hospodaření podle zákona o přezkoumávání. Tuto povinnost má jen statutární město jako celek.

Statutární město má pravomoc umožnit městským částem nebo obvodům, aby si nechaly své hospodaření přezkoumat. Toto přezkoumání může být podkladem pro přezkoumání hospodaření celého statutárního města.

Přezkoumání hospodaření statutárního města musí zahrnovat výsledky hospodaření i jednotlivých městských částí nebo obvodů. Protože městské části a městské obvody statutárních měst nepatří mezi územní samosprávné celky dle čl. 99 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů, nejsou veřejnoprávními korporacemi a nemají svůj vlastní majetek, neboť pouze nakládají s majetkem statutárního města, který jim statutární město svěřilo na základě § 130 písm. h) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Jak ÚSC postupují při zabezpečení přezkoumání hospodaření?

Obce mohou požádat o přezkum hospodaření krajský úřad a hlavní město Praha, je oprávněno požádat Ministerstvo financí **do 30. 6.** každého kalendářního roku, nebo oznámí, že přezkoumání zadají auditorovi nebo auditorské společnosti.

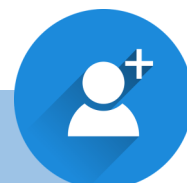
Městská část hlavního města Prahy v souladu s § 30 odst. 3 vyhlášky č. 55/2000 Sb. HMP (statut Hl. města Prahy) **zpravidla do 15. dubna písemně** oznámí Magistrátu hlavního města Prahy, **zda bude požadovat přezkoumání svého hospodaření za příslušný kalendářní rok od Magistrátu hlavního města Prahy** nebo zda jej zadá auditorovi či auditorské společnosti.

Na základě požádání obcí o přezkum hospodaření vypracují krajské úřady a Magistrát hlavního města Prahy časové plány přezkoumání na období od sestavení plánu do 30. června následujícího roku.

Dále vypracují přehled o obcích, které se rozhodly zadat přezkoumání auditorovi či auditorské společnosti. Časové plány a přehled o obcích předají krajské úřady a Magistrát hl. m. Prahy včetně plánu přezkoumání městských částí Ministerstvu financí do 21. 7. každého kalendářního roku. Na základě plánu se vykonávají do konce kalendářního roku dílčí přezkoumání za předchozí část kalendářního roku a po skončení kalendářního roku se vykonávají dílčí přezkoumání za zbývající část předchozího kalendářního roku.

V případě, že se obec, včetně hlavního města Prahy nebo městská část hlavního města Prahy rozhodne zadat přezkoumání hospodaření auditorovi, uzavře s ním písemnou smlouvu o poskytnutí auditorské činnosti, tak o uzavření této smlouvy informuje obec příslušný krajský úřad, městská část hlavního města Prahy – Magistrát hlavního města Prahy a hlavní město Praha Ministerstvo financí. Tuto informaci o uzavření smlouvy podává nejpozději do 31. ledna následujícího roku.

Pozor: Nesplnění povinnosti požádat o přezkoumání Ministerstvo financí v případě hlavního města Prahy, krajský úřad v případě obce a Magistrát hlavního města Prahy v případě městských částí hlavního města Prahy, anebo zadat přezkoumání auditorovi, oznámí příslušný přezkoumávající orgán ve smyslu § 5 odst. 3 zákona č. 420/2004 Sb. zastupitelstvu příslušného územního celku do 28. února následujícího roku a přezkoumání vykoná.

Z praxe:

Smlouvu o zadání přezkoumání hospodaření uzavřenou s auditorem nebo auditorskou společností oznamuje ÚSC nejpozději do 31. 1. bez ohledu, zda má již uzavřenu smlouvu s auditorem nebo auditorskou společností na dobu neurčitou.

Když obec nesplní povinnost požádat o přezkoumání hospodaření krajský úřad ani nemá uzavřenu smlouvu s auditorem nebo auditorskou společností?

V případě, že by obec nesplnila povinnost požádat o přezkoumání hospodaření krajský úřad, ani ho nezdala auditorovi či auditorské společnosti, oznámí krajský úřad zastupitelstvu obce do 28. 2. následujícího roku tuto skutečnost a přezkoumání vykoná z vlastního podnětu.

V takovém případě se krajský úřad stává ex lege přezkoumávajícím orgánem. Krajský úřad tuto skutečnost oznámí zastupitelstvu územního celku podle § 4 odst. 9 zákona č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 420/2014 Sb.“), do 28. 2. následujícího roku a přezkoumání hospodaření územního celku vykoná v souladu s příslušnými ustanoveními z. č. 420/2004 Sb.

Jaká je forma přezkoumání hospodaření, která je upravena § 4 zákona o přezkoumání hospodaření?

Jednorázová přezkoumání může uskutečnit krajský úřad u obcí, které nevykonávají hospodářskou činnost a mají počet obyvatel menší než 800 osob.

U ostatních ÚSC se uskutečňují dílčí přezkoumání, pro účely přezkoumání je rozhodující počet obyvatel trvale přihlášených v obci.

Z praxe:

Obce do 800 obyvatel mohou požádat krajský úřad o dílčí přezkoumání hospodaření ÚSC. Je však zcela na krajském úřadu, zda bude tuto žádost akceptovat. Nejde o povinnost krajského úřadu. Doporučujeme však, aby tak obec učinila v termínu do 30. června.

Co je předmětem přezkoumání hospodaření ÚSC?

Předmětem přezkoumání jsou údaje o ročním hospodaření ÚSC, tvořící součást závěrečného účtu podle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů a to:

- plnění příjmů a výdajů rozpočtu včetně peněžních operací, týkajících se rozpočtových prostředků,
- finanční operace, týkající se tvorby a použití peněžních fondů,
- náklady a výnosy podnikatelské činnosti ÚSC,
- peněžní operace, týkající se sdružených prostředků vynakládaných na základě smlouvy mezi dvěma nebo více ÚSC, anebo na základě smlouvy s jinými právníckými nebo fyzickými osobami,
- finanční operace, týkající se cizích zdrojů ve smyslu právních předpisů o účetnictví,
- hospodaření a nakládání s prostředky po-

skytnutými z Národního fondu a s dalšími prostředky ze zahraničí poskytnutými na základě mezinárodních smluv,

- vyúčtování a vypořádání finančních vztahů ke státnímu rozpočtu, k rozpočtům krajů, k rozpočtům obcí, k jiným rozpočtům, ke státním fondům a k dalším osobám,
- nakládání a hospodaření s majetkem ve vlastnictví ÚSC,
- nakládání a hospodaření s majetkem státu, s nimiž hospodaří územní celek,
- zadávání a uskutečňování veřejných zakázek v souladu se zákonem č. 134/2016 Sb. o zadávání veřejných zakázek,
- stav pohledávek a závazků a nakládání s nimi,
- ručení za závazky fyzických a právnických osob,
- zastavování movitých a nemovitých věcí ve prospěch třetích osob,
- zřizování věcných břemen k majetku ÚSC,
- účetnictví vedené ÚSC,
- ověření poměru dluhu ÚSC k průměru jeho příjmů za poslední 4 rozpočtové roky podle zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti.

Z jakých hledisek se předmět přezkoumání hospodaření ověřuje?

Předmět přezkoumání hospodaření se ověřuje z hlediska:

- dodržování povinností stanovených zvláštními právními předpisy, zejména předpisy o finančním hospodaření, o hospodaření s majetkem, o účetnictví a o odměňování,
- souladu hospodaření s finančními prostředky ve srovnání s rozpočtem,
- dodržení účelu poskytnuté dotace nebo návratné finanční výpomoci a podmínek jejich použití,
- věcné a formální správnosti dokladů o přezkoumávaných operacích.

Jaké jsou předpoklady pro výkon přezkoumání hospodaření ÚSC?

Předpoklady pro výkon přezkoumání hospodaření jsou upraveny v § 5, zákona 420/2004 Sb.:

- výkonem přezkoumání hospodaření pověřil Ministerstvo financí státní zaměstnanec zařazený v tomto ministerstvu;
- generální finanční ředitelství nebo finanční úřad pověřil státní zaměstnanec zařazený v těchto orgánech;
- krajský úřad pověřil zaměstnanec kraje;
- Magistrát hlavního města Prahy pověřil zaměstnanec Hlavního města Prahy;
- zaměstnanec pověřený výkonem přezkoumání musí mít alespoň úplné střední vzdělání, musí splňovat požadavek praxe spočívající v činnosti, která souvisí odborně s předmětem přezkoumání nejméně po dobu 3 let a musí být bezúhonný.

Jaké jsou zásady v rámci výkonu přezkoumání hospodaření ÚSC?

Přezkoumání hospodaření územních celků zajišťuje KÚ na základě zákona v rámci výkonu přenesené působnosti.

Předpokladem pro zajištění jednotných, jednoznačných, srozumitelných a přehledných výstupů je dodržování základních zásad:

- profesionální přístup na základě odborných znalostí i mnohaletých zkušeností kontrolorů,
- objektivita, věcnost a efektivnost, které jsou dosahovány prostřednictvím
- pravidelného střídání kontrolních skupin u všech územních celků v průběhu delšího časového úseku,
- průběžnou výměnou kontrolorů v týmu během dlouhodobého časového období,
- systematickým výběrem kontrolních vzorků,
- stanovením jednotných kritérií pro výsledné hodnocení zjištěných chyb a nedostatků při přezkoumání hospodaření.

Jaká jsou práva a povinnosti zúčastněných subjektů při přezkoumání hospodaření ÚSC?

Práva kontrolorů:

- vstupovat do objektů, na pozemky a do prostor souvisejících s přezkoumáním
- nahlížet do písemností souvisejících s přezkoumáním a pořizovat si kopie
- právo na nezbytnou součinnost ze strany ÚSC
- právo na předložení dokladů, předpisů a pravdivých informací
- seznámit se s výsledky přezkoumání hospodaření finančních kontrol v ÚSC

Povinnosti kontrolorů:

- oznámit zahájení přezkoumání písemným oznámením doručeným představiteli ÚSC, v případě obce starostovi, nejpozději 5 dnů přede dnem realizace
- prokázat se pověřením a na požádání dokument, který dokládá, že se jedná o osobu uvedenou v pověření ke kontrole, například a služebním průkazem
- postupovat při přezkoumání tak, aby byl zjištěn skutečný stav věci,
- zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se dozvědí při přezkoumání hospodaření obce
- zajistit ochranu převzatých originálních dokumentů proti ztrátě, zneužití a poškození
- vést o průběhu přezkoumání spisovou dokumentaci
- pořádat a seznámit ÚSC se zápisy z jednotlivých dílčích přezkoumání hospodaření
- předat ÚSC návrh zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření
- umožnit podat k návrhu zprávy do 15 pracovních dnů ode dne předání návrhu zprávy písemné stanovisko
- prověřit námítky uplatněné ve stanovisku obce a projednat je nejpozději do 15 dnů ode dne doručení stanoviska
- následně předat a projednat s představiteli uvedenými v § 11 zákona č. 420/2004 Sb. konečné znění zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření

Práva ÚSC:

- být informován 5 dnů předem o zahájení přezkoumání hospodaření;
- předat námitku o případné podjatosti kontrolořa;
- být informován o přizvaných osobách;
- být seznámen s obsahem zápisů z dílčích přezkoumání a návrhem zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření;
- doručit kontrolorovi pověřenému řízením přezkoumání hospodaření stanovisko k návrhu zprávy;
- být seznámen se zprávou o výsledku přezkoumání hospodaření;
- obdržet stejnopis zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření;

Povinnosti ÚSC:

- umožnit kontrolorům a přizvaným osobám vstupovat do objektů, na pozemky a do jiných prostor souvisejících s přezkoumáním;
- poskytnout materiální a technické zabezpečení pro výkon přezkoumání hospodaření
- zajistit součinnost svých zaměstnanců při přezkoumání;
- zdržet se jednání, které by vedlo ke zmaření účelu přezkoumání;
- poskytnout kontrolorům nezbytné informace a dokumenty;
- přijmout opatření k nápravě zjištěných chyb a nedostatků a informovat o tom přezkoumávající orgán /to se týká i přezkoumání provedené auditorem/.

Součinnost při přezkoumání – povinná osoba:

Osobou povinnou poskytnout součinnost při přezkoumání hospodaření je:

- právnická nebo fyzická osoba, která pro obec dodává nebo dodala zboží, konala práce, anebo poskytuje nebo poskytovala služby, případně se na této činnosti podílí;
- zřízená organizace nebo založená právnická osoba, u které přezkoumávající orgán kontroluje hospodaření a nakládání s majetkem a příspěvky, které jí ÚSC poskytl například příspěvková organizace.

DOPORUČENÍ:

Pokud se povinná osoba již předem ve smlouvě o dílo například o zajištění stavebních prací, nebo příkazní smlouvě o zajištění služeb nebo kupní smlouvě o dodání zboží nezavázala poskytnout při přezkoumání hospodaření součinnost, nelze-li součinnost zajistit prostřednictvím kontrolované osoby, je povinná předložit na vyžádání kontrolora pověřeného řízením přezkoumání doklady v rozsahu nezbytném k ověření příslušné operace. Kontrolor je povinen potvrdit povinné osobě převzetí všech písemností a nosičů dat, které si vyžádal. V případě převzetí originálů je povinen povinné osobě ponechat kopie dokumentů.

Jaké podklady zpravidla předkládá ÚSC pro přezkoumání hospodaření?

- zápisy a usnesení zastupitelstva a rady ÚSC, jednání valné hromady v případě svazku obcí,
- zápisy z jednání finančního a kontrolního výboru,
- schválený střednědobý výhled rozpočtu, rozpočet, změny rozpočtu provedené rozpočtovými opatřeními, závěrečný účet,
- dodržení pravidel rozpočtového provizoria v případě, že byla přijata,
- důkazy o zveřejnění dokumentů rozpočtového procesu dle zákona č. 250/2000 Sb.,
- vnitřní směrnice, pokyny a nařízení,
- dotace udělené ÚSC včetně povinnosti zveřejňování veřejnoprávních smluv nad 50.000,-Kč
- účetní závěrka,
- výkazy FIN,
- odměňování zastupitelů v souladu se zákonem,
- centrální evidence uzavřených smluv,
- evidence majetku, inventarizační soupisy majetku,
- veřejné zakázky v souladu se zákonem č. 134/2016 Sb. o zadávání veřejných zakázek,
- zápisy z provedených vnitřních kontrol, např. interního auditu,
- zápisy z provedených vnějších kontrol atd.

Jak postupují kontroloři a auditoři při provedení přezkoumání hospodaření?

Při přezkoumání hospodaření postupují kontroloři a auditoři vždy tak, aby byl zjištěn skutečný stav věci, zejména na základě dokladů a jiných písemností o finančním hospodaření a o celkovém hospodaření a nakládání s hmotným i nehmotným majetkem územních celků. Přezkoumání je prováděno výběrovým způsobem, při němž jsou použity metody zabezpečující potřebnou reprezentativnost kontrolovaného vzorku. O průběhu přezkoumání vedou kontroloři a auditoři předepsanou spisovou dokumentaci. Z jednotlivých dílčích přezkoumání jsou pořízeny zápisy a na jejich základě je vyhotovena zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření.

Kontroloři a auditoři seznámí ÚSC v souladu se zákonem s obsahem zápisů s návrhem zprávy a s konečným zněním zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření.

Auditor přezkoumává hospodaření obcí dle zákona o auditorech a při přezkoumání hospodaření obcí se řídí vybranými ustanoveními zákona č. 420/2004 Sb. konkrétně § 2 upravující předmět přezkoumání, § 3 hlediska přezkoumání a § 10 zprávu o výsledku přezkoumání hospodaření a její náležitosti.

Přezkoumání hospodaření obce auditorem podléhá dozoru státu dle § 20 zákona č. 420/2004 Sb.

Na co je dozor státu zaměřen a jak probíhá?

Přezkoumání hospodaření podléhá dozoru státu v případě, že je vykonal auditor či auditorská společnost. Dozor nad přezkoumání přísluší Ministerstvu financí a dozor se vykonává se u příslušného územního celku.

Dozory jsou především zaměřeny na kontrolu provedeného přezkoumání hospodaření, které u územních samosprávných celků provedl auditor nebo auditorská společnost.

Při provádění dozorů jsou převážně využívány obdobné kontrolní postupy jako při vlastním přezkoumání hospodaření. Ověřují se informace uvedené přezkoumávajícím orgánem ve Zprávě o výsledku přezkoumání hospodaření územního celku za příslušný rok, v originálních dokladech a písemnostech a na nosičích dat.

Písemná zpráva o výsledcích dozorů nad přezkoumání hospodaření se předává Ministerstvem financí Komoře auditorů ČR k dalšímu postupu podle zákona o auditorech.

Kontrolu výkonu přezkoumání hospodaření, které vykonaly krajské úřady v přenesené působnosti, provádí pouze Ministerstvo financí dle plánu Kontrol výkonu přenesené působnosti krajů a hl. města Prahy, který zpracovává Ministerstvo vnitra ve spolupráci s ústředními správními úřady na tříleté kontrolní období v souladu s usnesením vlády ČR č. 689 ze dne 11. 9. 2013. .

Co je výstupem a výsledkem přezkoumání hospodaření ÚSC ?

Výstupem přezkoumání hospodaření je zápis dle § 6 zákona a zpráva dle § 10 zákona 420/2004 Sb. o přezkoumání hospodaření.

Výsledkem přezkoumání jsou zjištění a případná rizika, která jsou uvedena ve zprávě (zápisech z dílčích přezkoumání).

Co obsahuje Zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření?

Zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření nahrazuje protokol o kontrole podle kontrolního řádu a zpracovává se na základě jednorázového přezkoumání hospodaření anebo na základě zápisů z dílčích přezkoumání hospodaření obce.

Náležitosti zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření podle § 10 zákona č. 420/2004 Sb:

- Místo, kde se přezkoumání uskutečňovalo
- Období, v němž přezkoumání probíhalo,
- Rok, za který bylo přezkoumání vykonáno
- Popis zjištěných chyb a nedostatků včetně uvedení povinností, stanovených zvláštní-

mi právními předpisy, nebo jiných hledisek přezkoumání, které nebyly dodrženy

- Označení všech dokladů a jiných materiálů využitých při přezkoumání
- Závěr z přezkoumání
- Příloha zprávy – stanovisko kontrolovaného

Co obsahuje závěr zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření?

Závěrem zprávy je vyjádření, zda při přezkoumání hospodaření:

1. nebyly zjištěny chyby a nedostatky; nebo
2. byly zjištěny chyby a nedostatky, které nemají závažnost nedostatků v § 10 písm. c) tzn. s malou závažností; nebo
3. byly zjištěny **chyby a nedostatky spočívající:**
 - v porušení rozpočtové kázně nebo ve spáchání přestupku dle zákona č. 250/2000 Sb.
 - v nesprávnosti, neúplnosti a neprůkaznosti vedení účetnictví
 - v pozměňování záznamů nebo dokladů v rozporu se zvláštními předpisy
 - v porušení povinností nebo překročení působnosti územního celku stanovených zvláštními právními předpisy
 - v neodstranění nedostatků z dílčího přezkoumání hospodaření nebo při přezkoumání za předcházející roky v nevytvoření podmínek pro přezkoumání podle kontrolního řádu, znemožňující splnit požadavky stanovené v § 2 a 3 zákona č. 420/2004 Sb.

Povinnou náležitostí závěru zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření:

- je upozornění na případná rizika, která lze dovodit ze zjištění a mohla by mít negativní dopad na hospodaření ÚSC v budoucnu
- uvedení pohledávek a závazků na rozpočtu ÚSC a podílu zastaveného majetku na

celkovém majetku ÚSC **viz příloha výpočet ukazatelů**

- nově se v souladu se zákonem o pravidlech rozpočtové odpovědnosti uvádí výrok o tom, že **dluh ÚSC nepřekračuje 60 % průměru jeho příjmů za poslední 4 rozpočtové roky**. V opačném případě se uvede, o kolik dluh překračuje průměr jeho příjmů za toto období. Dluh v % si může ÚSC ověřit v aplikaci <http://monitor.statnipokladna.cz>
- **Povinnou náležitostí zprávy je i stanovisko ÚSC k návrhu zprávy, pokud bylo kontrolorovi doručeno, pokud ÚSC požádal o přiložení ke zprávě.**

Může ÚSC dát připomínky ke zprávě o výsledku přezkoumání hospodaření?

ÚSC je oprávněn podat písemné stanovisko k návrhu zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření do 15 dnů od předání návrhu této zprávy, stanovisko se doručuje kontrolorovi pověřenému řízením přezkoumání (§ 6, odst. 1, písm. d) zákona č. 420/2004 Sb. Dále má právo požadovat přiložení tohoto stanoviska ke zprávě o výsledku přezkoumání hospodaření (§ 7 písm. c) zákona č. 420/2004 Sb.).

Upozornění na nejčastější rizika

- riziko uložení pokuty za naplnění skutkové podstaty přestupku dle § 22a odst. 5 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
- riziko uložení pokuty za naplnění skutkové podstaty přestupku dle § 14 odst. 1 písm. b) zákona č. 420/2004 Sb.

S kým projedná kontrolor Zprávu o výsledku přezkoumání hospodaření?

Kontrolor pověřený řízením přezkoumání hospodaření projedná Zprávu o výsledku přezkoumání hospodaření se starostou, u statutárního města s primátorem, u hlavního města Prahy s primátorem hlavního města Prahy, u kraje s hejtmanem kraje, u dobrovolného svazku obcí s osobou určenou stanovami dobrovolného svazku obcí a u Regionální rady regionu soudržnosti s jejím předsedou a předá jim její stejnopis.

Jaká opatření je povinen ÚSC přijmout k nápravě zjištěných chyb a nedostatků dle ustanovení § 13 zákona?

ÚSC je povinen přijmout opatření k nápravě chyb a nedostatků uvedených v zápisu z dílčího přezkoumání hospodaření a to bezodkladně poté, co byl s nimi seznámen, a podat o tom informaci, včetně informace o jejich splnění, přezkoumávajícímu orgánu při končeném přezkoumání.

Přijmout opatření k nápravě chyb a nedostatků uvedených ve Zprávě o výsledku přezkoumání hospodaření zpracované přezkoumávajícím orgánem, nebo auditorem a podat o tom písemnou informaci příslušnému přezkoumávajícímu orgánu, a to nejpozději do 15 dnů po projednání této zprávy spolu se závěrečným účtem v orgánech ÚSC.

Uvést lhůtu, ve které podá příslušnému přezkoumávajícímu orgánu písemnou zprávu o plnění přijatých opatření a v této lhůtě příslušnému přezkoumávajícímu orgánu uvedenou zprávu zaslat.

Za jaká pochybení při přezkoumání hospodaření ÚSC lze uložit pokutu a v jaké výši?

ÚSC se dopustí přestupku dle § 14 zákona č. 420/2004 Sb. a lze uložit pokutu až do výše 50.000,-Kč ÚSC pokud:

- do 15 dnů ode dne projednání zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření auditorem v orgánech ÚSC nepředá její stejnopis přísluš-

nému přezkoumávajícímu orgánu dle § 12 odst. 2;

- v rozporu s § 13 odst. 1 písm. b) do 15 dnů po projednání zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření zpracované přezkoumávajícím orgánem, nebo auditorem nepřijme opatření k nápravě chyb a nedostatků uvedených ve zprávě o výsledku přezkoumání hospodaření nebo v zápise z dílčího přezkoumání anebo o tom nepodá písemnou informaci příslušnému přezkoumávajícímu orgánu;
- v informaci o přijetí opatření k nápravě chyb a nedostatků uvedených ve zprávě o výsledku přezkoumání hospodaření zpracované přezkoumávajícím orgánem, nebo auditorem neuvede lhůtu, ve které podá příslušnému přezkoumávajícímu orgánu písemnou zprávu o plnění přijatých opatření podle § 13 odst. 2;
- neposkytne auditorovi na jeho žádost veškeré jím požadované doklady, jiné písemnosti, informace nebo vysvětlení podle kontrolního řádu;

Řízení o uložení pokut za spáchání přestupků při přezkoumání hospodaření rozhoduje v prvním stupni:

- **Ministerstvo financí** – u krajů, hlavního města Prahy a dobrovolných svazků obcí, jejichž členem je hlavní město Praha
- **Příslušný krajský úřad v přenesené působnosti** – u obcí a dobrovolných svazků obcí, jejichž členem není hlavní město Praha
- **Magistrát hlavního města Prahy v přenesené působnosti** – u městských částí hlavního města Prahy

Pokuty vymáhá orgán, který je uložil. Příjem z pokut je příjmem rozpočtu, ze kterého je hrazena činnost správního orgánu, který pokutu uložil.

Upozornění: za přezkoumávající orgán se v tomto případě nepovažuje auditor nebo auditorská společnost, ale příslušný krajský úřad, Magistrát hlavního města Prahy nebo Ministerstvo financí.

Odpovědi na často kladené otázky k zákonu č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření (www.mfcr.cz)

1. Otázka:

Má přezkoumávající orgán/auditor při ověření hospodaření obce kontrolovat, zda byl zveřejněn rozpočet a střednědobý výhled rozpočtu příspěvkové organizace zřízené územním samosprávným celkem?

Odpověď:

Podle § 2 zákona č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, ve znění pozdějších předpisů, v rámci ověření údajů o ročním hospodaření územního celku, **není předmětem přezkoumání zveřejnění rozpočtu a střednědobého výhledu rozpočtu příspěvkové organizace**, které je upraveno v § 28a zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění zákona č. 24/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím právní úpravy rozpočtové odpovědnosti.

2. Otázka:

Jak hodnotit chyby a nedostatky ve zprávě a v závěru zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření, které byly zjištěné při dílčích přezkoumáních hospodaření, když k nápravě zjištěných chyb a nedostatků bylo přijato opatření, ale kontrolu plnění opatření nebylo možné provést z toho důvodu, že v přezkoumávaném období (do ukončení přezkoumání hospodaření za stejný rok) nenastala stejná, popř. obdobná skutečnost, na které by kontrolori provádějící přezkoumání hospodaření plnění přijatých opatření mohli ověřit?

Odpověď:

V § 13 odst. 1 písm. a) zákona č. 420/2004 Sb. je ÚSC uložena povinnost přijmout opatření k nápravě chyb a nedostatků uvedených v zápisu z dílčího přezkoumání, a to bezodkladně poté, co byl s nimi seznámen podle § 6 odst. 1 písm. b), a podat o tom informaci, včetně informace o jejich splnění, přezkoumávajícímu orgánu při konečném přezkoumání.

Při konečném přezkoumání má tedy přezkoumávající orgán k dispozici přijatá opatření k nápravě chyb a nedostatků uvedených v zápisu z dílčího přezkoumání včetně informace o jejich splnění. Ministerstvo financí má za to, že přijatá opatření mohou **být jak konkrétní** (zpětně se např. určitým účetním dokladem opravují vzniklé chyby a nedostatky), tak i **systemová** (jsou přijata taková opatření, která by v budoucnu vzniku chyb a nedostatků předcházela, a to v případě, že nelze konkrétním úkonem provést nápravu).

Pouze samotná skutečnost, že přezkoumávající orgán nemůže na místě ověřit, jak byl nedostatek v přezkoumávaném období, popř. v předchozích obdobích opraven, protože se uvedený případ již neopakoval, však nemůže být na újmu územnímu celku, a to za předpokladu, že přijatá opatření mají logickou vazbu ke zjištěným nedostatkům. V závěru zprávy proto bez posouzení všech souvislostí nelze uvést vyjádření, že byly zjištěny nedostatky spočívající v neodstranění nedostatků zjištěných při dílčím přezkoumání nebo při přezkoumání za předcházející roky (§ 10 odst. 3 písm. c) bod 5. zákona č. 420/2004 Sb.).

3. Otázka:

Je přezkoumávající orgán oprávněn dožadovat se přístupu k účetnictví územního celku libovolného roku?

Odpověď:

Přezkoumávající orgán je oprávněn dožadovat se přístupu k účetnictví vedeného územním celkem jako jednoho z předmětů přezkoumání územního celku primárně v rámci výkonu přezkoumání hospodaření územního celku za aktuální přezkoumávané období. Nicméně přezkoumávající orgán, resp. auditor podle zákona č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon auditorech), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 93/2009 Sb.“), je podle názoru Ministerstva financí oprávněn vyžádat si účetní záznamy územního celku také za předcházející či následující účetní období, a to v souvislosti s ověřováním skutečností, které jsou předmětem přezkoumání v rámci přezkoumávaného období.

ÚSC je pak povinen vytvořit podmínky pro výkon přezkoumání hospodaření, umožnit kontrolorovi výkon jeho oprávnění stanovených zákonem č. 420/2004 Sb. a zákonem č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 255/2012 Sb.“), a poskytovat k tomu potřebnou součinnost (srov. § 10 odst. 2 zákona č. 255/2012 Sb.). Auditorovi je pak územní celek povinen poskytnout součinnost v souladu s ustanovením § 21 zákona č. 93/2009 Sb.

4. Otázka:

Jaké náležitosti by měla obsahovat informace o opatřeních přijatých k nápravě chyb a nedostatků uvedených ve zprávě o výsledku přezkoumání hospodaření?

Odpověď:

Ke každému zjištěnému nedostatku doporučujeme uvést způsob jeho nápravy, termín, ke kterému bude nedostatek odstraněn (nebo informaci o tom, že nedostatek již byl odstraněn) a osoby odpovědné za odstranění nedostatku. V případě, že k datu zaslání informace nejsou veškeré nedostatky již odstraněny, je třeba do informace uvést i lhůtu, ve které územní celek podá krajskému úřadu písemnou zprávu o splnění přijatých opatření, a následně ve stanovené lhůtě tuto zprávu zaslat.

5. Otázka:

V jakém termínu a jakým způsobem je obec či dobrovolný svazek obcí povinen projednat závěrečný účet a zprávu o výsledku přezkoumání hospodaření za příslušný kalendářní rok?

Odpověď:

Územní celek (obec, dobrovolný svazek obcí) musí projednat závěrečný účet spolu se zprávou o výsledku přezkoumání hospodaření za uplynulý kalendářní rok do 30. června následujícího roku a současně musí přijmout opatření k nápravě nedostatků uvedených ve zprávě o výsledku přezkoumání hospodaření (§ 43 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích). Projednání závěrečného účtu se uzavírá vyjádřením souhlasu s celoročním hospodařením, a to buď bez výhrad, nebo souhlasu s výhradami,

na základě nichž přijme územní celek opatření potřebná k nápravě zjištěných chyb a nedostatků (§ 17 odst. 7 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů).

6. Otázka:

Jaká je lhůta pro podání informace o opatřeních přijatých k nápravě chyb a nedostatků uvedených ve zprávě o výsledku přezkoumání hospodaření zpracované krajským úřadem či auditorem?

Odpověď:

Nejpozději do 15 dnů po projednání této zprávy spolu se závěrečným účtem v orgánech územního celku (lhůta je uvedena v § 13 zákona č. 420/2004 Sb. Zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření je součástí závěrečného účtu, který musí být projednán do 30. 6. následujícího roku.

7. Otázka:

Je možné uložit obci nějaké sankce v souvislosti s přezkoumáním hospodaření a po jeho provedení?

Odpověď:

Oblast přestupků, za které lze uložit pokutu, je upravena v několika právních předpisech. Jedním z nich je zákon č. 255/2012 Sb. o kontrole (kontrolní řád), který upravuje přestupky v § 15 a § 17. Podle kontrolního řádu lze uložit pokutu územním celkům (obec, dobrovolný svazek obcí) zejména za neposkytnutí součinnosti při provádění přezkoumání hospodaření až do výše 500 000 Kč. Za nesplnění některých povinností souvisejících s rozpočtovým hospodařením může krajský úřad uložit pokutu až do výše 1 000 000 Kč. Jedná se o taxativně stanovené přestupky podle § 22a zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Podle § 14 zákona č. 420/2004 Sb., krajský úřad může uložit územnímu celku pokutu do výše 50 000 Kč za nesplnění povinností souvisejících s přijetím opatření k nápravě chyb a nedostatků zjištěných při přezkoumání hospodaření. Těm územním celkům, jejichž hospodaření přezkoumával auditor, hrozí navíc další pokuta, pokud nepředají krajskému úřadu stejnopis auditorské zprávy do 15 dnů po jejím projednání v orgánech územního celku.

8. Otázka:

S ohledem na příslušná ustanovení zákona č. 23/2017 Sb., vztahuje se povinnost přezkoumávajícího orgánu / auditora ověřit poměr dluhu u všech územních celků tak, jak jsou definovány v zákoně č. 420/2004 Sb.?

Odpověď:

Ministerstvo financí zastává názor, že se ověření poměru dluhu k průměru příjmů za poslední 4 rozpočtové roky bude provádět u obcí a krajů včetně hlavního města Prahy, nikoliv však u městských částí hl. m. Prahy, dobrovolných svazků obcí, Regionálních rad regionů soudržnosti, neboť povinnosti stanovené zákonem č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, ve znění pozdějších

předpisů, vztahující se k otázce poměru dluhu a jeho monitoringu, platí pouze pro územní samosprávné celky.

Legislativní zkratka „územní celek“ je obsahově širší než pojem územní samosprávný celek, je vymezena pouze pro účely zákona č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, ve znění pozdějších předpisů, a zahrnuje územní samosprávné celky, městské části hlavního města Prahy, dobrovolné svazky obcí a Regionální rady regionů soudržnosti.

9. Otázka:

Jaký je rozdíl mezi přezkoumáním hospodaření obcí (tzv. externí audit) a interním auditem?

Odpověď:

Přezkoumání hospodaření obcí stanovuje zákona č. 128/2000Sb., o obcích a řídí se zákonem č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků. Přezkoumání hospodaření obce mohou zajišťovat pracovníci Krajského úřadu nebo nezávislý externí auditor. Předmětem přezkoumání hospodaření jsou údaje o ročním hospodaření územního celku, nakládání a hospodaření s majetkem, zadávání a uskutečňování veřejných zakázek, stav pohledávek a závazků a účetnictví územního celku. Výstupem z přezkoumání hospodaření je zpráva, jejímž obsahem jsou případná zjištění, která souvisejí vždy s konkrétním porušením ustanovení v zákoně. Interní audit v orgánech veřejné správy upravuje zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě.

Interní audit v orgánu veřejné správy zajišťuje funkčně nezávislý útvar, případně k tomu zvlášť pověřený zaměstnanec, který je přímo součástí organizace, ale je organizačně oddělený od řídicích výkonných struktur. Interní audit prověřuje, zda jsou dodržovány právní předpisy a stanovené postupy, zda jsou včas rozpoznávána rizika a přijímána adekvátní opatření k jejich řízení, zda zavedený vnitřní kontrolní systém je přiměřený a účinný. Výstupem z interního auditu je zpráva obsahující doporučení ke zdokonalení kvality vnitřního kontrolního systému o organizace.

Příklady z praxe nejčastější pochybení zjištěná krajskými úřady při přezkumu hospodaření obcí za rok 2017

Ze závěrů zpráv o výsledku přezkoumání hospodaření ÚSC dle zákona č. 420/2004 Sb. § 10 odst. 3 písm. ÚSC bylo kontrolními orgány konstatováno, že při přezkoumání hospodaření:

- a. nebyly zjištěny chyby a nedostatky, nebo
- b. byly zjištěny chyby a nedostatky, které nemají závažnost nedostatků uvedených pod písmenem c), anebo
- c. byly zjištěny nedostatky, spočívající
 - i) v porušení rozpočtové kázně nebo vzniku přestupku podle zákona upravujícího rozpočtová pravidla územních rozpočtů,
 - ii) v neúplnosti, nesprávnosti nebo neprůkaznosti vedení účetnictví,
 - iii) v porušení povinností nebo překročení působnosti územního celku, stanovených zvláštními právními předpisy,
 - iv) v neodstranění nedostatků zjištěných při dílčím přezkoumání nebo při přezkoumání za předcházející roky.

Méně závažné nedostatky uvedené ve zprávě o přezkoumání hospodaření obcí krajským úřadem za rok 2017 dle zákona č. 420/2004 Sb. § 10 odst. 3 písm. b):

- územní celek neúčtoval k okamžiku uskutečnění účetního případu
- skutečné stavy majetku a závazků nebyly zaznamenány v inventurních soupisech
- územní celek nedodržel obsahové vymezení položky výkazu zisku a ztráty "Náklady z činnosti"
- inventurní soupis nebyl vyhotoven ve stanoveném rozsahu
- územní celek neúčtoval k okamžiku uskutečnění účetního případu při převodech vlastnictví k nemovitostem, které podléhaly vkladu do katastru nemovitostí

Závažné nedostatky uvedené ve zprávě o přezkoumání hospodaření obcí krajským úřadem za rok 2017 dle zákona č. 420/2004 Sb. § 10 odst. 3 písm. „c“1-6

Porušení rozpočtové kázně (výsledek přezkoumání § 10 odst. 3 písm. „c1“)

Vznik přestupku se projevil u ÚSC, které se dopustily těchto porušení zákona 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů uvedených §:

- **§ 2 odst. 1** finanční hospodaření obce se neřídilo rozpočtovým výhledem, dle zákona se finanční hospodaření ÚSC řídí jejich ročním rozpočtem a střednědobým výhledem rozpočtu.
- **§ 3 odst. 3** obec nezveřejnila návrh střednědobého výhledu na období 2019 – 2022 na internetových stránkách obce a na úřední desce obecního úřadu nejméně 15 dnů přede dnem zahájení jeho projednávání na zasedání zastupitelstva obce.
- **§ 3 odst. 4** střednědobý výhled rozpočtu na období 2019 až 2020 schválený zastupitelstvem obce dne 27. 12. 2017 byl zveřejněn na internetových stránkách obce dne 13. 3. 2018 tzn.

nebyl zveřejněn do 30 dnů ode dne jeho schválení.

- **§ 10 odst. 1** veřejnoprávní smlouva na poskytnutí dotace ve výši 400 tis. Kč uzavřená s tělovýchovnou jednotou nebyla zveřejněna.
- **§ 10 odst. 1** obec nezveřejnila dodatek k veřejnoprávní smlouvě o poskytnutí dotace na činnost, kterým byla zvýšena dotace z částky ve výši 40 tis. Kč na částku ve výši 80.000,-Kč a ani na úřední desce obecního úřadu umožňující dálkový přístup nezveřejnila do 30 dnů od uzavření dodatku. Veřejnoprávní smlouva včetně dodatků musí od 50 tisíc Kč zveřejněna do 30 dnů nejméně na dobu 3 let.
- **§ 13 odst. 1** Zastupitelstvo obce nestanovilo pravidla rozpočtového provizoria pro období od 1. 1. 2017 do doby schválení rozpočtu na rok 2017 a neřídilo se v době do schválení rozpočtu pravidly rozpočtového provizoria.
- **§ 16 odst. 2** obec neprovedla rozpočtové opatření dle skutečnosti v případě, kdy šlo o změnu ve finančních vztazích k jiným rozpočtům, a to u rozpočtové položky č. 4116. Ostatní neinvestiční přijaté transfery ze státního rozpočtu, kdy změna rozpočtu se provádí rozpočtovým opatřením. Rozpočtová opatření se evidují podle časové posloupnosti a uskutečňují se povinně, i když jde o změny ve finančních vztazích k jinému rozpočtu.
- **§ 16 odst. 5** město nezveřejnilo na svých internetových stránkách rozpočtové opatření schválené starostou města dne 31. 7. 2017 do 30 dnů od jeho schválení. Schválené rozpočtové opatření se zveřejňuje podle § 11 odst. 4 a § 39 odst. 7 obdobně.
- **§ 17 odst. 6** obec nezveřejnila návrh závěrečného účtu za rok 2016 včetně zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření obce za rok 2016 po dobu nejméně 15 dní přede dnem zahájení projednávání na zasedání zastupitelstva obce.
- **§ 17 odst. 8** obec nezveřejnila na svých internetových stránkách schválený závěrečný účet včetně celé zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření, ÚSC musí zveřejnit závěrečný účet včetně zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření na svých internetových stránkách do 30 dnů ode dne jeho schválení a současně oznámí na úřední desce, kde je zveřejněn v elektronické podobě a kde je možno nahlédnout do listinné podoby. Tímto způsobem musí být závěrečný účet zpřístupněn až do doby schválení závěrečného účtu za následující rozpočtový rok.

Závažné nedostatky zjištěné při přezkoumání hospodaření ÚSC za rok 2017 § 10 odst. 3 písm. „c2“ spočívající v neúplnosti, nesprávnosti nebo neprůkaznosti vedení účetnictví

Jedná se o nedostatky spočívající v porušení zákona č.563/1991 Sb., o účetnictví:

- **§ 3 odst. 1** Účetní jednotka neúčtovala v kontrolovaném období o pohledávkách z místních poplatků pro rok 2017
- **§ 8 odst. 1 a 3** účetní jednotka nezaúčtovala za kontrolované období roku 2017 v účetních knihách všechny účetní případy týkající se proúčtování skutečných nákladů na teplo a TUV za účetní období roku 2016, které v nich měla zaúčtovat, čímž se stalo účetnictví nesprávné a neúplné.
- **§ 8 odst. 1 a 4** účetní jednotka neprokázala na rozvahových účtech 021, 081, 028 088 účetní operace provedené v kontrolovaném období, účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví správné, úplné, průkazné a **srozumitelné a způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů.**
- **§ 30 odst. 11** inventarizační rozdíly zjištěné na rozvahových účtech 021 Stavby, Odběratelé a 315 jiné pohledávky z hlavní činnosti nebyly vyúčtovány do účetního období roku 2017, za které účetní jednotka inventarizaci ověřuje majetek a závazky, nebyly vyúčtovány do účet-

ního období, za které se inventarizací ověřuje stav majetku a závazků

- **§ 42** účetní jednotka nesprávně zaúčtovala přijetí investičních transferů ze státního rozpočtu na výnosový účet 672 – výnosy vybraných místních vládních institucí z transferů. Tímto zaúčtováním účetní jednotka zkreslila výsledek hospodaření obce o částku X...

Závažné nedostatky zjištěné při přezkoumání hospodaření ÚSC za rok 2017 § 10 odst. 3 písm. „c3“ spočívající v pozměňování záznamů nebo dokladů v rozporu se zvláštními právními předpisy

Takové skutečnosti pozměňování záznamů nebo dokladů se objevovaly ve zprávách o přezkoumání hospodaření ÚSC jen zřídka.

Závažné nedostatky zjištěné při přezkoumání hospodaření ÚSC za rok 2017 § 10 odst. 3 písm. „c4“ spočívající v porušení povinností nebo překročení působnosti územního celku, stanovených zvláštními právními předpisy

Nejčastější porušení povinností nebo překročení působnosti bylo zjištěno při přezkoumání hospodaření u ÚSC:

Porušení zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení):

- zastupitelstvo nerozhodlo o úkonu spadajícím do jeho vyhrazené pravomoci
- zastupitelstvo obce nerozhodlo o uzavření smlouvy o přijetí a poskytnutí úvěru nebo zápůjčky, o převzetí dluhu, o převzetí ručitelského závazku, o přistoupení k závazku a o uzavření smlouvy o společnosti
- zastupitelstvo obce nerozhodlo o nabytí a převodu hmotných nemovitých věcí, včetně převodu bytů a nebytových prostor
- záměr obce prodat hmotnou nemovitou věc nebyl zveřejněn na úřední desce po dobu nejméně 15 dnů před rozhodnutím v příslušném orgánu obce
- záměr obce pronajmout hmotnou nemovitou věc nebyl zveřejněn na úřední desce po dobu nejméně 15 dnů před rozhodnutím v příslušném orgánu obce

Porušení zákona č. 420/2004 Sb.:

- nebyla podána písemná informace přezkoumávajícímu orgánu o přijetí opatření k nápravě chyb a nedostatků uvedených ve zprávě o výsledku přezkoumání hospodaření do 15 dnů od projednání závěrečného účtu, anebo
- nebyla přijata opatření k nápravě chyb a nedostatků uvedených ve zprávě o výsledku přezkoumání hospodaření.

Závažné nedostatky zjištěné při přezkoumání hospodaření ÚSC za rok 2017 § 10 odst. 3 písm. „c5“ spočívající v neodstranění nedostatků zjištěných při dílčím přezkoumání nebo při přezkoumání za předcházející roky

U ÚSC bylo zjištěno neodstranění nedostatků z dílčího přezkoumání nebo neodstranění nedostatků z přezkoumání za předchozí roky.

Nejčastěji se opakovaly tyto nedostatky:

- skutečné stavy majetku a závazků nebyly zjištěny

- územní celek neúčtoval k okamžiku uskutečnění účetního případu
- územní celek nedodržel odvětvové třídění rozpočtové skladby
- územní celek nedodržel postupy účtování transferů
- zadavatel nedodržel při postupu podle tohoto zákona zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace

Závažné nedostatky zjištěné při přezkoumání hospodaření ÚSC za rok 2017 § 10 odst. 3 písm. „c6“ spočívající v nevytvoření podmínek pro přezkoumání podle § 7 odst. 2, znemožňující splnit požadavky stanovené v § 2 a 3

Takové nedostatky se objevovaly u ÚSC jen zřídka.

Nejčastější oblasti, kde dochází k chybám a nedostatkům zjištěným při přezkoumání hospodaření ÚSC za rok 2017 vykonaných krajskými úřady a Magistrátem hl. m. Prahy na území ČR dle zpráv zaslaných KÚ Ministerstvu financí

Při přezkoumání hospodaření ÚSC vykonaných krajskými úřady a Magistrátem hl. města Prahy za rok 2017 byly zjištěny chyby a nedostatky, které lze shrnout do několika oblastí:

Oblast účetnictví vedeného ÚSC – nejčastější chyby a nedostatky spočívaly v porušení s uvedeným počtu pochybení v závorce:

- Inventarizace majetku a závazků, kdy nebyla provedena v souladu se zákonem (318)
- Nebylo účtováno k okamžiku uskutečnění účetního případu (136)
- Chybného účtování transferů (133)
- Neověření skutečného stavu při dokladové inventuře podle inventarizačních evidencí (103)
- Účetní jednotky inventarizací neověřily, zda skutečný stav odpovídá stavu v účetnictví (98)
- Inventurní soupis, dodatečný inventurní soupis nebo jejich příloh neobsahovaly povinné náležitosti (74)
- Účetní záznamy nebyly průkazné (58)
- Nedodržení postupu tvorby a použití opravných položek (53)
- Nedodržení obsahové vymezení položek zisku a ztráty (49)
- Nedodržení obsahové vymezení položek rozvahy (44)
- Územní celek neúčtoval o předmětu účetnictví (42)
- Účetní jednotky neúčtovaly o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví, do období, s nímž tyto skutečnosti věcně a časově souvisí (41)
- Nedodržení obsahové vymezení vysvětlujících a doplňujících položek v příloze účetní závěrky (30)
- Plán inventuru neobsahoval požadované údaje (24)

Oblast zadávání veřejných zakázek – nejčastější chyby a nedostatky spočívaly v porušení s uvedeným počtu pochybení v závorce:

- Nezveřejnění smlouvy na veřejnou zakázku včetně všech jejích změn a dodatků zadavatele

- v souladu se zákonem (269)
- Nezveřejnění skutečně uhrazené ceny za plnění smlouvy na profilu zadavatele v souladu se zákonem (48)
- Zadavatel postupoval v rozporu se stanovenými zásadami – transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace (14)

Oblast vnitřního a řídicího kontrolního systému – nejčastější chyby a nedostatky v porušení s uvedeným počtu pochybení v závorce:

- Nebyly odstraněny zjištěné při dílčím přezkoumání nebo přezkoumání za předchozí roky (326)
- Nebyla zajištěna předběžná řídicí kontrola plánovaných a připravovaných operací (38)
- Nebyla zajištěna průběžná a následná kontrola (28)
- Nebylo zajištěno řádné fungování vnitřního kontrolního systému (26)

Oblast působnosti ÚSC a hospodaření a nakládání s majetkem ÚSC – nejčastější chyby a nedostatky spočívaly v porušení s uvedeným počtu pochybení v závorce:

- Zastupitelstvo nerozhodovalo v případech, kdy tak muselo učinit v rámci vyhrazené pravomoci (66)
- Ve stanoveném termínu nebyl zveřejněn záměr obce prodat, směniti, darovat, pronajmout, propachtovat nebo vypůjčiti hmotnou nemovitou věc nebo právo stavby anebo jej přenechat jako výprosu či záměr obce smluvně zřídit právo stavby k pozemku ve vlastnictví obce (44)
- Zasedání zastupitelstva obce neproběhla ve stanovených termínech dle zákona (40)
- Složení a činnost výborů zastupitelstva nebyla v souladu se zákonem(27)

Oblast rozpočtu ÚSC a hospodaření v souladu s tímto rozpočtem – nejčastější chyby a nedostatky spočívaly v porušení s uvedeným počtu pochybení v závorce:

- Nebyla prováděna povinná rozpočtová opatření nebo byla provedena opožděně (136)
- Návrh závěrečného účtu nebyl zveřejněn v povinném rozsahu, projednání závěrečného účtu nebylo uzavřeno vyjádřením souhlasu s celoročním hospodařením a to bez výhrad nebo souhlasu s výhradami, závěrečný účet neobsahoval stanovené náležitosti (126)
- Dotace nebo návratná finanční výpomoc byla poskytnuta bez žádosti či veřejnoprávní smlouvy, nebo žádost či smlouva neobsahovaly náležitosti stanovené zákonem (45)
- Střednědobý výhled rozpočtu nebyl sestaven či zveřejněn v souladu se zákonem (38)
- Veřejnoprávní smlouva o poskytnutí dotace anebo návratné finanční výpomoci nebyla zveřejněna v souladu se zákonem (33)
- Sestavení a schvalování rozpočtu nebylo prováděno v souladu se zákonem (24)

Závěrem v souladu s § 10 odst. 4 písm. a) zákona č. 420/2004 Sb. upozornily KÚ a MHMP na případná rizika, která lze dovodit ze zjištění a která mohou mít negativní dopad na hospodaření ÚSC v budoucnosti.

Na základě zjištěných chyb a nedostatků byla identifikována zejména tato rizika:

- Udělení sankcí – pokut v důsledku přestupků za porušení právních předpisů zejména zákona č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Zákona o zadávání veřejných zakázek č. 134/2016 Sb. a zákona č. 420/2004 Sb. o přezkoumávání hospodaření
- Neplatnost právního úkonu, v případě jeho neschválení k tomu oprávněnými orgány ÚSC nebo nezveřejnění záměru u majetkoprávních úkonů, u kterých ro příslušná ustanovení zákonů o hospodaření ÚSC vyžadují (zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, zákon č. 131/2000 Sb. o hl. m. Praze)
- Nesprávného a neprůkazného účetnictví ve smyslu ustanovení § 8 odst. 2 odst. 4 zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví v důsledku neprůkazného stavu majetku a nesprávné provedení inventarizace
- Zkreslení výsledku hospodaření v důsledku nesprávných údajů v účetnictví ve smyslu ustanovení § 8 odst. 2 zákona č. 562/1991 Sb. o účetnictví
- Vzniku škody nebo jiného majetkového rizika, například v důsledku nesprávné inventarizace a nepřesných údajů o stavu majetku a jeho hodnotě

Závěry a hodnocení výsledků přezkoumání hospodaření kontrolními orgány za rok 2017

Dle závěrů výsledků přezkoumání hospodaření obcí za rok 2017 ze strany KÚ oproti předchozímu roku bylo celkově zjištěno méně nedostatků v oblasti účetnictví a inventarizací majetku a závazků.

Relativně největší meziroční zhoršení zaznamenali kontroloři, když ověřovali plnění povinností stanovených zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů; vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě. Toto zhoršení přisuzujeme přijetím nového zákona č. 23/2017 Sb. o pravidlech rozpočtové odpovědnosti a zákona č. 24/2017 Sb., kterým došlo ke změně zákona č. 250/2000 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti a nové povinnosti zveřejňování dokumentů rozpočtového procesu a novele zákona o rozpočtové skladbě.

Obecně z příkladů praxe je známo:

Pokud jde o další zákonné povinnosti, které nejsou plněny, obce opomínají zveřejňovat na profilu zadavatele, nezveřejňují smlouvy uzavřené podle zákona o zadávání veřejných zakázek. Stále se vyskytují případy, kdy zasedání zastupitelstva obce neprobíhají nejméně jednou za tři měsíce, nejsou dostatečně zveřejňovány informace o konání a programu jednání zastupitelstva obce nebo zápisy z těchto jednání postrádají některé z povinných náležitostí.

Poprvé za rok 2017 bylo předmětem přezkoumání hospodaření fiskální pravidlo, a tedy ověřování, zda dluh územních celků nepřekročil 60 % průměru jejich příjmů za poslední čtyři rozpočtové roky podle stavu ke dni 31. 12. 2017. Ve zprávách o výsledku přezkoumání hospodaření za rok 2017 bylo uvedeno, že dluh obce k 31. 12. 2017 překročil nebo nepřekročil 60 % průměru příjmů za poslední čtyři rozpočtové roky. Současně byly tyto obce ve zprávách upozorněny, o jakou částku jsou povinny snížit v roce 2018 svoje zadlužení (musí to být 5 % rozdílu mezi výší dluhu a 60 % průměru příjmů za poslední čtyři rozpočtové roky).

Celkově lze konstatovat, že při přezkoumání hospodaření obcí za rok 2017 bylo zjištěno ze strany krajských úřadů ve srovnání s přechozím obdobím: celkem menší počet chyb a nedostatků, ale nárůst chyb oproti roku 2016 byl zaznamenán v porušení zákona č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů; vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

Přílohy a další zdroje informací

Přílohy:

Příloha 4: Přehled závazných rozpočtových a dalších termínů pro představitele ÚSC (Termínovník MV)

Příloha 5: Seznam platných právních předpisů pro územní samosprávné celky – Zprávy Ministerstva financí ČR pro finanční orgány obcí a krajů **č. 2/2019 – 3**

Příloha 6: Algoritmus pro výpočet ukazatelů podle ustanovení § 10 odst. 4 zákona č. 420/2004 Sb.

Použitá literatura a zdroje

Právní předpisy

Ústava ČR č. 1/1993

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích

Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze

Vyhláška HMP č. 55/2000 Sb. (statut)

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti

Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě

Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření ÚSC a DSO

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Vyhláška č. 270/2010 Sb., o inventarizaci majetku a závazků ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád

Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole

Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech

Publikace:

M. Vojtíšková, Příručka Rozpočtové hospodaření obcí pro zastupitele obcí 2018

M. Vojtíšková, Příručka Rozpočtové hospodaření a majetek obcí pro zastupitele obcí 2019

M. Vojtíšková, Prezentace k ověření ZOZ Finanční hospodaření a přezkumu

Ministerstva financí, zprávy pro obce a kraje:

<https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/zpravy-mf-pro-obce-a-kraje>

MFČR: Informace o výsledcích přezkoumání hospodaření ÚSC za rok 2017

Výsledky přezkoumání hospodaření krajů za rok 2017

Ministerstvo vnitra, stanoviska a další dokumenty

www.mvcr.cz/odk

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

KONTAKTY

Ministerstvo vnitra

odbor strategického rozvoje a koordinace veřejné správy

náměstí Hrdinů 1634/3, 140 21 Praha 4

www.mvcr.cz/verejna-sprava

www.kvalitavs.cz

osr@mvcr.cz

ID datové schránky: 6bnaawp

Zadavatel publikace: Ministerstvo vnitra

Zpracovatel publikace:

Ing. Miroslava Vojtíšková (texty)

Ministerstvo vnitra (korektura a grafické zpracování)

Editoři publikace:

Ing. Mgr. David Sláma, PhDr. Dana Nekardová, Mgr. Filip Zavřel

2019

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY